

TISZAÚJVÁROSI NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA

3580 Tiszaújváros, Pajtás köz 13.

OM azonosító: 028500

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Hatálybalépés ideje: 2022.09.01.

Készítette:

Kalmár Zsoltné

óvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	7
2. AZ ÓVODA SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	10
3. Innovációs folyamatok, pedagógiai megújulás.....	12
3.1. Az innováció menedzselése	12
3.2. Szakmai munkaközösségek, innovatív csoportok	13
4. Tárgyi feltételek alakulása	14
5. INTÉZMÉNYÜNK MŰKÖDÉSI RENDJE	16
5.1. Az óvoda nyitva tartása, a dolgozók munkarendje	16
5.2. Az óvodai csoportok alakításának elvei.....	16
5.3. Működési feltételek javítása, gazdálkodás fejlesztése.....	17
6. ÓVODAKÉP.....	18
7. GYERMEKKÉP	20
8. PEDAGÓGUSKÉP	21
9. SZÜLŐKÉP	22
10. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI	23
11. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA	24
12. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI.....	24
12.1. Az egészséges életmód alakítása	24
12.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	25
12.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	27
13. ÓVODAI NEVELÉSÜNK KONCEPCIONÁLIS ELEMELI.....	28
14. A NEVELÉS TARTALMA.....	32
14.1. Anyanyelvi nevelés.....	32
14.2. A nevelés alapvető keretei	35
14.2.1. Az egészséges életmód alakítása	35
14.2.2. Intézményünk egészségfejlesztési programja.....	38
14.2.3. Intézményünk környezetvédelmi programja	48
14.2.4. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	53

14.3. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI.....	57
14.3.1. A játék.....	57
14.3.2. Munka jellegű tevékenységek.....	62
14.3.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	64
14.3.3.1. Külső világ tevékeny megismerése.....	66
14.3.3.2. Verselés, mesélés	69
14.3.3.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	72
14.3.3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	75
14.3.3.5. Mozgás	78
15. AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	82
16. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI	84
16.1. Gyermekvédelem az óvodában.....	84
16.1.1. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	88
16.2. Óvodánk tehetségsegítő programja.....	93
16.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	96
16.3.1. Fejlesztő program a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztéséhez.....	100
17. Az intézmény tervezési rendszere.....	109
18. Az intézmény kapcsolatrendszere.....	113
19. BEFEJEZÉS.....	121
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	124
FÜGGELÉK – Óvodai nevelésünk rendszerábrája	125

BEVEZETÉS

Környezetünk sajátosságait figyelembe véve, értékeink, hagyományaink megtartásával, az új pedagógiai eljárásokra nyitottan dolgoztuk át pedagógiai programunkat.

Pedagógiai programunk jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelete Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A Kormány 137/2010. (VII.27.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda hatályos Alapító okirata

Továbbra is olyan intézményt szeretnénk kialakítani, amely:

- Megőrzi a korábban felhalmozott szakmai, pedagógiai értékeket.
- Biztosítja az egyenlő hozzáférés mellett a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartását, s emellett minden gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás és különleges védelem illet meg.

- A szervezeti és működési forma biztosítja a kiszámíthatóságot, a kiegyensúlyozottságot, folyamatosságot.
- Rugalmasan és hatékonyan alakítja szolgáltatásait a megjelenő igényekhez, változatos, egyre inkább az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő programokat biztosít a gyermekek számára az innovatív pedagógiai törekvések által.
- Megfelelő perspektívát nyújt a munkatársak részére.

A VÁROS ÉS AZ INTÉZMÉNY MIKROKÖRNYEZETE

A város, ahol élünk, a Tisza és a Sajó folyók találkozásánál igen szép alföldi tájon fekszik. Az ősi falu, Tizzaszederkény határában gyorsan fejlődött az új város, mely összetartozását a korábbi településsel nevében is sokáig hordozta. A település jellegét a város nagyipari létesítményei erősen meghatározták és ma is meghatározzák.

Tiszaújváros a térség gazdasági, kulturális és idegenforgalmi központja. Településünkön kiváló infrastrukturális ellátottsággal bíró fejlett intézményrendszer, korszerű városközpont és igényesen kialakított városkép jött létre.

A közel húszezres város lakóinak többsége középkorú, lakossága folyamatosan öregszik.

A gazdaságpolitikai átalakulás kedvezőtlen jelenségei kisebb mértékben érzékeltették hatásukat, mint a térség többi településén.

Az Ipari park területén letelepedett cégek munkahelybővülést eredményeztek.

Azonban a foglalkoztatási gondok Tiszaújvárosban is érzékelhetők. A lakosság körében meglehetősen erős anyagi differenciálódás tapasztalható, mely megmutatkozik a családok életszínvonalában és szociokulturális háttérében is. A foglalkoztatási problémákból adódó életviteli nehézségeket enyhíti Tiszaújváros Város Önkormányzatának szociális rászorultságon nyugvó kiemelkedő támogatási rendszere.

A gyermekvállalási kedv nagyon eltérő, többnyire a kétgyermekes családmodell a jellemző. Jelentősen emelkedett az élettársi kapcsolatban élők száma.

A kulturáltságbéli különbségeket óvodai nevelőmunkánk során igyekszünk enyhíteni.

Az általunk nevelt gyermekek egy része panellakásban, viszonylag zárt környezetben él, míg mások kertés és sorházas övezetből érkeznek.

Folyamatos célunk segíteni a szülőket gyermeknevelési problémáik megoldásában.

A mutatkozó hátrányok csökkentése, valamint a gyermekek felzárkóztatása céljából testi-, lelki-, szociális és értelmi fejlődésükhöz olyan inger gazdag környezetet biztosítunk (játékeszközök, pedagógiai hatások), melyek nem csupán a tárgyi feltételek, hanem a tudatosan tervezett és szervezett nevelési helyzetek megteremtését is jelentik.

Az egyenlő esélyek megteremtését úgy érjük el, hogy elfogadjuk a gyermekek egyéni üteméhez illeszkedő fejlődését, fejlesztését. Egyaránt biztosítjuk a hátránykompenzáláshoz és a tehetséggondozáshoz szükséges feltételeket.

Gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtéséről a testi-, lelki-, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról, építve a közösségi nevelés erejére.

Intézményünk olyan személyiségformáló közeg, mely épít a gyermekek önállóságára, az óvónő-gyermek partnerkapcsolatára és a csoport segítő erejére, kiegészítve ezzel a családi nevelést.

Olyan élettér a gyermekek számára, ahol találkoznak a környező világgal, népük kultúrájával, hagyományaival, nemzeti értékeinkkel.

„Amire most tanítunk, olyan lesz a holnap.”

Dr. Szentgyörgyi Albert

1. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény meghatározása az Alapító Okirat szerint

Az intézmény neve:	Tiszaújvárosi Napközi Otthonos Óvoda
Az intézmény székhelye:	3580 Tiszaújváros, Pajtás köz 13.
Telephelyei:	
Megnevezése	Címe
1. Bóbita Óvoda	3580 Tiszaújváros, Kazinczy út 1. sz.
2. Tündéerkert Óvoda	3580 Tiszaújváros, Alkotmány köz 1. sz.
3. Szederinda Óvoda	3580 Tiszaújváros, Dózsa György utca 9. sz.
Az intézmény alapításának ideje:	2000. július 1.

Az intézmény irányító szervének megnevezése, székhelye:	Tiszaújváros Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 3580 Tiszaújváros, Bethlen Gábor út 7.
Az intézmény illetékessége és működési köre:	Tiszaújváros Város közigazgatási területe.
Fenntartó neve, székhelye:	Tiszaújváros Város Önkormányzata 3580 Tiszaújváros, Bethlen Gábor út 7.sz.
Az intézmény tevékenysége	
Az intézmény fő tevékenységének államháztartási, szakágazati besorolása:	851020 óvodai nevelés
Ellátja hároméves kortól a tankötelezettség kezdetéig a gyermekek óvodai nevelését. Hároméves kortól a tankötelezettség kezdetéig a gyermekek: <ul style="list-style-type: none"> • nevelése, • iskolai életmódra felkészítő szakszerű csoportos foglalkoztatása,	

- napközi otthon jellegű ellátása:
  - ✓ napi többszöri étkeztetéssel,
  - ✓ foglalkozási időn túli felügyelettel, pihentetéssel
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség miatt terápiás gondozásba vett gyermekek felzárkóztató nevelése,
- tehetséggondozás, képességfejlesztés,
- az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű mozgásszervi, érzékszervi, (enyhe fokban hallássérült, gyengén látó), vagy beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem –vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos feladatok.

Munkahelyi étkeztést biztosít.

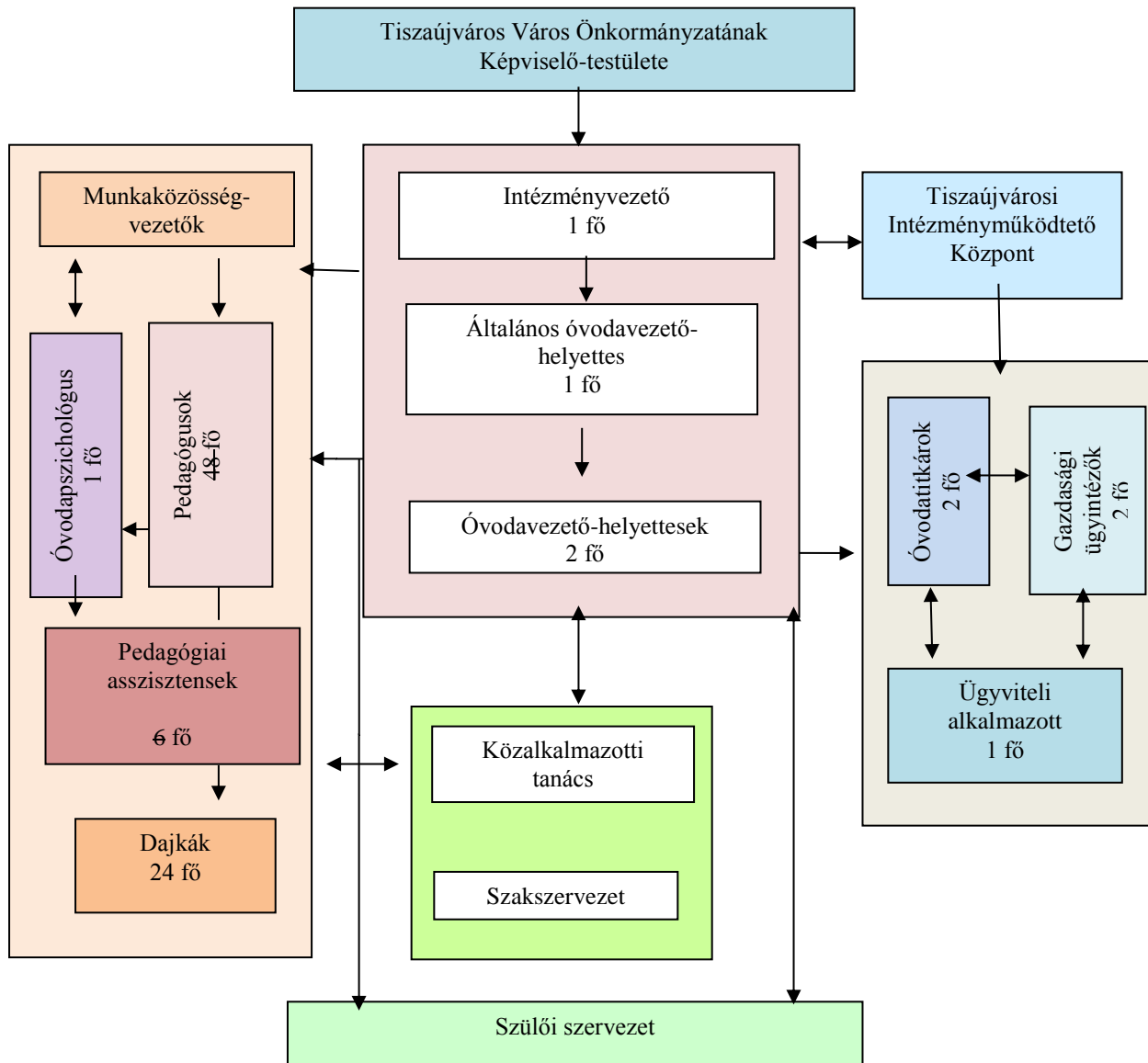
<p>Az intézmény alaptevékenységének kormányzati funkciók szerinti megjelölése.</p>	<p>091110 óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai</p>
<p>Kormányzati funkciósám/megnevezése</p>	<p>091120 sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai,</p> <p>091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai,</p> <p>096015 Gyermekeitkeztetés köznevelési intézményben</p> <p>96025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben</p>
<p>Maximális gyermeklétszám:</p>	
<p>Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám:</p>	<p>690 fő</p>

Feladatellátási helyek szerint:

Feladatellátási hely megnevezése	maximális gyermeklétszám
Szederinda óvoda Tiszaújváros, Dózsa György utca 9.	65 fő gyermek
Bóbita óvoda Tiszaújváros, Kazinczy út 1.	200 fő gyermek
Tündérváros óvoda Tiszaújváros, Alkotmány köz 1.	200 fő gyermek
Szivárvány óvoda Tiszaújváros, Pajtás köz 13.	225 fő gyermek

2. AZ ÓVODA SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Intézményünk – fenntartónknak köszönhetően - nagyon jó személyi feltételekkel rendelkezik. A nevelőmunkát okleveles óvodapedagógusok, gyógypedagógusok/fejlesztőpedagógusok látják el, a pedagógiai asszisztensek és a dajkák nevelést segítő tevékenységével kiegészítve.

Az óvodapedagógusok jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele óvodai nevelésünknek.

A gyermekvédelmi feladatokat megvalósítása az intézmény valamennyi dolgozójának fontos feladata. E tevékenység koordinálása az óvodai szociális segítő közreműködésével valósul meg.

A gyermekek pszichés, mentális és mentálhigiénés gondozását óvodapszichológus segíti.

Az adminisztratív, gazdasági és ügyviteli feladatokat gazdasági ügyintézők, óvodatitkárok és ügyviteli alkalmazott látják/látja el.

A karbantartási feladatokat a Városgazda Nonprofit Kft. alkalmazásában álló munkatársak végzik.

Pedagógiai programunk cél- és feladatrendszerének megvalósításához pedagógusaink több mint 30%-a szakvizsgával rendelkezik és a kötelező továbbképzéseken belül (és sokszor azon túl is) sokirányú pedagógiai, pszichológiai és módszertani ismereteket szereztek.

Tervszerű továbbképzési programunkban, a továbbiakban is szorgalmazzuk a helyi nevelési gyakorlathoz szükséges ismeretek és tudás megszerzését, a megfelelő szakmai, módszertani kultúra gyarapítását.

Óvodapedagógusaink jelentős részben sokéves szakmai gyakorlattal rendelkeznek és segítik a pályakezdő pedagógusok szakmai beilleszkedését. Elmondhatjuk, hogy nevelőtestületünket szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásokra törekvő pedagógusok alkotják.

Óvónőink élnek a pedagógiai szabadság nyújtotta lehetőségekkel, melynek során figyelembe veszik a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, eltérő fejlődési ütemét,

szociokulturális háttérét, segítik a tehetség kibontakoztatását, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását, a szükségletek és jogok tiszteletben tartása mellett.

Intézményünkben a sokszínű nevelési gyakorlat jellemző.

Dolgozóink megfelelnek a szakmában olyan általánosan megfogalmazott elvárásoknak, mint **tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, szeretetteljesség, következetesség.**

3. INNOVÁCIÓS FOLYAMATOK, PEDAGÓGIAI MEGÚJULÁS

Az óvodában folyó nevelőmunka színvonalát, a változó körülményekhez való alkalmazkodási készséget meghatározza az óvodapedagógusok felkészültsége, motiváltsága.

A változtatás folyamatában az intézményvezető facilitátorként működik közre. Folyamatosan figyelemmel kíséri a külső és belső változásokat és konstruktív módon reagál rájuk.

Elvárások a nevelőtestülettől:

- Hivatástudattal, gyermekszeretettel dolgozzanak és választott pedagógiai módszereiket ennek rendeljék alá.
- Legyenek nyitottak, kezdeményezők.
- Mindennapi munkájuk legyen igényes és színvonalas.
- Igazodva a változó társadalmi és gyermeki igényekhez, legyenek szakmai téren széles látókörűek (hazai és külföldi szakirodalom folyamatos tanulmányozása).
- Éljenek az intézményen belüli szakmai megújulás nyújtotta lehetőségekkel (hospitálások, szakmai munkaközösségek).

3.1. Az innováció menedzselése

Önképzéssel:

- önálló tanulás, önképzés,
- saját tevékenységének időnkénti átgondolása,
- szakirodalom folyamatos figyelése,
- hospitálások, egyéni érdeklődéstől függően csoportok látogatása,

- szakmai tapasztalatszerék,
- épületeken belül történő bemutatók, munkaközösségi foglalkozások,
- közös elemzések, értékelések,
- tapintatos, őszinte, segítőkész, előremutató értékelések,
- szakmai kérdések közös megvitatása,
- permanens tanulás, és folyamatos ismeretszerzés,
- szakmai továbbtanulás, szakirányú továbbképzés.

Továbbképzéssel:

A kisgyermek nevelése megkívánja, hogy sokoldalú és magas színvonalon képzett szakemberek foglalkozzanak velük, ezért csak folyamatos ön – és továbbképzéssel tudjuk óvodapedagógiai munkánkat eredményessé tenni.

Szakmai továbbfejlődésünk érdekében, továbbra is szükséges továbbképzéseken részt vennünk (városi, megyei, országos, esetleg külföldi), amelyek a szakmai munka színvonalának megtartását, továbbfejlődését segítik.

A pedagógusok továbbképzését a jogszabály által előírt a középtávú, öt évre szóló Továbbképzési program szabályozza, amely nevelési évre lebontott Beiskolázási terv szerint kerül teljesítésre.

A nevelőmunkát segítő és ügyviteli alkalmazottak továbbképzése szintén támogatást nyerhet, ha kapcsolódik a munka eredményesebb elvégzéséhez, illetve ha jogszabályi kötelezettség írja elő.

3.2. Szakmai munkaközösségek, innovatív csoportok

A szakmai munkaközösségek számát a fenntartó határozza meg.

Az újrászerveződő munkaközösségeknél lényeges, hogy olyan kis teamek alakuljanak, amelyek képesek az egyéni arculat kialakítására, az új iránt fogékony, érdeklődő munkavégzésre, továbbfejlődésre, pedagógiai programunk eredményes megvalósításának érdekében. Az új munkaközösségek felállításánál lényeges az óvodapedagógusok kezdeményezése, s olyan munkaközösségek létrehozása, melyek nagyban befolyásolják a módszertani kultúra megújulását.

A munkaközösség vezetők kiválasztásánál érvényesül a pedagógiai végzettség, kompetencia, szakismeret, kreativitás, rátermettség.

Egy-egy innovációs feladat megoldására, pályázati program végrehajtására csoportok, team-ek alakulhatnak, melyek működésükkel segítik, formálják, alakítják az intézményben létrejövő innovációs folyamatokat.

4. TÁRGYI FELTÉTELEK ALAKULÁSA

Intézményünk kiegyensúlyozott tárgyi – és munkafeltételekkel rendelkezik. Elért eredményeink szinten tartása, emelése megköveteli az óvodapedagógiai és egyéb tevékenységhez szükséges tárgyi- és személyi feltételek biztosítását.

Intézményünk négy óvoda öt épületében működik:

Az épületek összkomfortosak, jól kiépített infrastruktúrával, a jogszabályokban előírtak megfelelő feltételekkel rendelkeznek.

Eredetileg is óvodának épültek, jól felszereltek. Az óvodai életet mindenben kielégítő helyiségek és a hozzájuk tartozó udvarok jól szolgálják a gyermekek fejlődését.

Egy óvodai épületünk kivételével mindenhol rendelkezünk tornaszobával. Abban az épületünkben ahol nincs tornaszoba, erre alkalmas helyiség bérlésével biztosítjuk a gyermekek számára a szervezett mozgás lehetőségét.

Az óvodai konyhák 2008. július 01-jétől a Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központba integrálódtak.

Az épületekben a főzőkonyhák helyileg üzemelnek és napi háromszori étkezést biztosítanak. Az étrend összetételét tekintve igazodik a korszerű és egészséges táplálkozási szokások alakításához, igyekszik minimálisra csökkenteni a magas cukor tartalmú ételek és italok, valamint a magas só és telítetlen zsír –tartalmú ételek előállítását, étrendben való megjelenését. Rendszeresen biztosít zöldségeket, gyümölcsöket és tejtermékeket a gyermekek számára.

Az összeállított étrend alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz, segítve ezzel egészséges testi fejlődésüket.

A speciális étkezést igénylő gyermekek számára, a konyhák helyben biztosítják a megfelelő összetevőket tartalmazó étrendet.

A Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központ, az Alapító Okiratában meghatározottaknak megfelelően pénzügyi, gazdasági területen látja el feladatait intézményünk számára.

Éves költségvetésünk biztosítja a szakmai munka színvonalának megtartását, emelését. Az épületek, az udvar, a kert, a berendezések jól szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését, ezek megfelelnek életkoruknak, és az egyéb jogszabályi elvárásoknak egyaránt.

Az évek során célirányosan megteremtett, kialakított, minden tekintetben hatékony működést biztosító tárgyi feltételrendszer hozzájárult az innovatív pedagógiai munka kibontakoztatásához, megvalósításához, a különböző nevelési területek továbbfejlesztéséhez.

Játék - és egyéb eszközeink esztétikusak, korszerűek, biztosítják a gyermekek játékigényének és egyéb tevékenységének kielégítését, személyiségük fejlődését.

A csoportszobák felszereltségükben folyamatosan gazdagodnak, formálódnak, alakulnak, melyekben hangsúlyos szerepet kapnak a természetes anyagok. A gyermekeket körül veszik az esztétikát, harmóniát árasztó színek, anyagok (függönyök, terítők, szőnyegek, egyéb kiegészítők).

Továbbfejlődésünk érdekében folyamatosan figyelemmel kísérjük és megragadjuk mind a helyi, mind az országos pályázati lehetőségeket.

Intézményünkben az önkormányzati támogatás és a sikeres pályázatok útján elnyert pénzeszközök nagy változást eredményeztek nemcsak a tárgyi feltételrendszerben, hanem a bevezetett alternatív pedagógiai módszerek megvalósításában is.

Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg – a mindenkori előírásokkal összhangban – biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvoda valamennyi dolgozója számára.

Intézményünk eszköz ellátottsága megfelel a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. mellékletében rögzített, a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről szóló előírásoknak.

A tárgyi feltételek biztosítása során törekszünk a szinten tartásra, folyamatos karbantartásra, korszerű eszközök beszerzésére.

A meglévő épületek állagának megőrzése és az épületek felújításának, karbantartásának tervezése a mindenkor költségvetéshez igazodik.

Az intézményi alapítványok gazdaságos működtetése szintén nagyban hozzájárul az egyes óvodai épületek tárgyi felszereltségének javításához. Jelenleg három alapítvány működik, a Bóbita, Tündéerkert és a Szivárvány épületekben.

5. INTÉZMÉNYÜNK MŰKÖDÉSI RENDJE

5.1. Az óvoda nyitva tartása, a dolgozók munkarendje

Az óvoda nyitva tartása a fenntartó döntése alapján 5.00-tól 17.00 óráig tart.

Ezen időszak alatt, az egyes óvodai épületekben rugalmasan alkalmazkodunk a szülői igényekhez.

Az óvodapedagógusok és a dajkák változó munkarendben dolgoznak.

Az intézmény más munkakörben foglalkoztatott alkalmazottai (óvodapszichológus, gyógypedagógus/fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens, adminisztratív dolgozók) állandó délelőtti munkarendben.

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.

A két pedagógus a fedési időt a gyermekek között gazdag, tartalmas, változatos játékformák kialakítására, cselekedtetésbe ágyazott élménynyújtásra, párhuzamosan futó differenciált tevékenységek kialakítására, az egyéni bánásmód valamint a differenciált képesség - és komplex személyiségfejlesztés megvalósítására fordítja.

5.2. Az óvodai csoportok alakításának elvei

Az óvodánkban működik:

- normál és
- integráltan nevelő csoport.

Tiszaújváros Önkormányzatának Képviselő-testülete minden nevelési évre vonatkozóan meghatározza intézményünkben az indítható óvodai csoportok számát.

A gyermekcsoportok összetételének kialakítása évről-évre változik, függ a jelentkező gyermekek számától, korától, ennek függvényében lehetnek:

- osztottak,
- részben osztottak
- osztatlanok

A csoportok kialakításánál, a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a szülők igényei,
- óvodapedagógusok véleménye,
- a gyerekek életkora, neme,
- az integrált nevelés biztosítása

5.3. Működési feltételek javítása, gazdálkodás fejlesztése

- A meglévő épületek állapotát folyamatosan figyelemmel kísérjük, felújításuk, karbantartásuk tervezése, ütemezése, rangsorolása a műszaki, balesetvédelmi és egyéb szempontok figyelembevételével történik.
- Törekszünk a hiányosságok pótlására, mindent megteszünk annak érdekében, hogy az eltérő szociokulturális helyzetben levő családok gyermekeit megfelelő külső és belső környezetben fogadjuk.
- A gazdasági és az adminisztratív munkát számítógépes programok megvásárlásával segítjük, fejlesztjük.
- A pályázati lehetőségekkel folyamatosan élünk. Kapcsolatokat keresünk olyan cégekkel és vállalkozásokkal, amelyek gazdasági erejükénél fogva támogatni tudják kitűzött céljaink megvalósulását.
- Igyekszünk a szülőket is bevonni az esztétikus és fejlesztő külső és belső óvodai környezet kialakításába (udvarrendezés, játékjavítás stb.).
- Törekszünk az épületek gazdaságos működtetésére, meglévő értékeink megbecsülésére.

6. ÓVODAKÉP

„Kis gyermekem nézzél csak szerte szét, éretted van itt minden, ami szép.”

Várnai Zseni

Az óvoda a köznevelés rendszerének szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását segíti, az emberi jogok és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával, az egyenlő esélyek biztosításával.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő funkció.

Az óvodában, miközben teljesíti funkcióit, megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodánk gyermekközpontú, nyitott és befogadó óvoda, mely biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvodai nevelés **segíti az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek megalapozását.**

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. E szempontok figyelembevételével valósítjuk meg a testi-, lelki-, szociális- és értelmi képességeik egyéni és életkor specifikus alakítását, különös tekintettel, a semmi mással nem helyettesíthető szabad játéokra.

A gyermekek személyiségének fejlesztését, képességeik, készségeik kibontakoztatását, együttműködve a szülőkkel, a családban folyó nevelést kiegészítve valósítjuk meg.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai módszereinket a gyermeki személyiséghez, **az egyéni képességekhez igazítjuk.**

A gyermekek óvodába lépésétől fogva biztosítjuk az egyéni fejlődési mutatóihoz, fejlettségi szintjéhez igazított **differenciált nevelést**, legyen ő kivételes képességű vagy kompenzációra szoruló.

Pozitív pedagógiai attitűddel, motiváltan fordulunk minden gyermekhez, s igyekszünk felfedezni, kibontakoztatni a bennük rejlő tehetségjegyeket.

Feladatunk a **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek**, ezen belül:

- a különleges bánásmódot igénylő:
  - sajátos nevelési igényű,
  - beilleszkedési magatartási nehézséggel küzdő,
  - kiemelten tehetséges gyermekek
- a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek nevelése, fejlesztése.

A nevelési feltételek sajátos megteremtésével, a külső szakmai- és egyéb szervezetekkel együttműködve, segítjük a tanulási zavarok megelőzését, korrekcióját, valamint a kialakuló lelki problémák kezelését.

A gyermekvédelmi intézményekkel együttműködve segítő támogatásban részesítjük a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekeket, illetve szüleiket. Törekszünk a veszélyeztetettségben élők **hátrányainak pedagógiai eszközökkel történő megszüntetésére**. Amennyiben ez nem lehetséges, jelzéssel élünk a gyermekvédelmi intézmények felé.

Vállaljuk az **integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű**, (szakértői bizottság által kiállított szakértői véleménnyel rendelkező) **mozgásszervi, érzékszervi** (enyhe fokban hallássérült, gyengén látó), vagy **beszédfogyatékos, autizmus spektrum zavarral** (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek **integrált nevelését, inkluzív fejlesztését**. Nevelésük során az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak szerint járunk el.

Biztosítjuk a nemzeti, etnikai, kisebbséghez tartozó gyerekek, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Az óvodai életrendet szem előtt tartva lehetővé tesszük, hogy intézményünkben egyházi jogi személy **hit és- erkölctan** foglalkozást tartson. Ehhez intézményünk helyet, időt

és eszközöket biztosít. A hit – és erkölcstan oktatás tartalmát az egyházi jogi személy határozza meg. Helyének és idejének meghatározásához beszerezzük a szülők véleményét.

A felmerülő szülői igényeket figyelembe véve, de a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítva lehetőséget biztosítunk nevelési időn túli foglalkozások szervezésére.

A **vízhez szoktatást** – a fenntartó anyagi támogatásával - minden nagycsoportos korú gyermek számára biztosítjuk.

7. GYERMEKKÉP

„A gyerek a miénk is, az enyém, a tied, mindnyájunké.

A ma gyermeke a holnap felnőttje, a jövő évtizedeket építi majd – ezért a gyerek mindannyiunk felelőssége. A gyereket, a vele adódó gondokat ne önmagukban, ne elszigetelten lássuk.

Keressük az okot, az előzményt, amely magyarázatot adhat a gyerek viselkedésére.

A gyerekekkel adódó komoly, igazi bajok oka mindig a szeretet hiánya.

A gyereket szeretni kell úgy, hogy a gyermek érezze, a szeretet nem kényeztetés.”

Hermann Aliz

Gyermekképünk megalkotásakor abból indultunk ki, hogy a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A kisgyermek tevékenységében a szabad játék, a munka és a tanulás – a három alapvető tevékenységforma – nem különül el egymástól.

Nevelésünk eredményeként gyermekképünket a következőkben összegezzük:

- Legyenek **nyitottak és fogékonyak** a természeti és társadalmi környezet ingereire.
- Az anyanyelvi nevelés eredményeként tudják megfogalmazni és kifejezésre juttatni érzéseiket, gondolataikat.

- Pozitív tapasztalatok, valós helyzetek megélésével tanulják és tapasztalják meg az együttműködésben az **alkalmazkodás és önérvényesítés** lehetőségeit, a kompromisszumok és konszenzusok kialakítását.
- Legyenek **toleránsak**, fogadják el a különbözőséget, váljanak szociálisan **érzékennyé, együttműködővé.**
- Önállóságukat és „én” érvényesítő törekvéseiket megtartva tanuljanak meg **ésszerű korlátokhoz, szabályokhoz alkalmazkodni.**
- Egyéniségükhöz mértén bontakozzon ki alkotó tevékenységük, kreativitásuk.
- Válják igényükké és természetes szokásukká az **egészséges életmód szokásainak és szabályainak megtartása.**
- Szeressék a természetet, védjék a környezetet, az élőlényeket, **erősödjön környezettudatos szemléletük.**
- Egyéni fejlettségükhöz mértén **ismerjék meg népünk hagyományait, kultúráját**, elődeink szokásait, nemzeti jelképeinket.
- Legyenek képesek a kudarc elviselésére. Tanulják meg eredményesen kezelni konfliktusaikat.
- Környezetükben, emberi kapcsolataikban legyenek képesek felfedezni a szépet és a jót. Lássák meg az **értéket önmagukban és másokban.**

8. PEDAGÓGUSKÉP

*„Osztani magad – hogy így sokasodjál, kicsikhez hajolni – hogy magasodjál,
Hallgatni őket, hogy tudd a világot, róluk beszélni, ha szólsz a világhoz.”*

Váci Mihály

Óvodapedagógusaink arra törekszenek, hogy óvodai nevelésünk folyamatának eredményeképpen a ránk bízott gyermekekből egészséges testi-, lelki képességekkel rendelkező, nyitott és befogadó, műveltségi tartalmak iránt fogékony, találékony, együttműködő, értelmes, önálló gyermek válják.

Ennek érdekében minden pedagógus:

- Törekedjen minél komplexebb műveltség megszerzésére, szakterületének és a neveléstudománnyal kapcsolatos ismereteinek folyamatos fejlesztésére.
- Legyen tisztában saját értékeivel, ezt bátran vállalja és képviselje, legyen innovatív.
- Legyen képes önvizsgálatra, önelemzésre, a szükséges lépések megtételére.
- Viselkedése, megjelenése legyen példamutató.
- Szemléletmódját a pozitív beállítódás, az optimizmus és a korrekt kritikai szellem egységesen jellemezze.
- Legyen képes feladatait közvetlen munkakörén túl tágabb összefüggésben értelmezni, szakmai kapcsolatait bővíteni.
- Munkáját a pontosság, fegyelmezettség, és az igényesség jellemezze.
- Nevelőmunkájában érvényesüljön az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, a tolerancia, a felelősségvállalás és bizalom.
- Alakítson ki őszinte, korrekt kapcsolatokat a gyermekekkel, szülőkkel, munkatársakkal, szakmai partnereivel. A kommunikáció és az együttműködés megsegítésére, szükség esetén használja a digitális eszközöket.
- Pedagógiai kommunikációját a céloknak és az interperszonális kapcsolatoknak megfelelően fejlessze.
- Vegyen részt online szakmai közösségekben, ott szerzett tapasztalatait, ismereteit használja fel munkája során.

9. SZÜLŐKÉP

„ Csak két maradandó dolog van, melyet örökül hagyhatunk gyermekeinknek.

Az egyik: gyökerek; a másik: szárnyak.”

Carter Hodding

A **gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége**, ebben az óvodánknek kiegészítő szerepe van mindaddig, amíg a család e feladatának nem tud eleget tenni.

Szülőképünkben elfogadjuk, hogy a szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és együttműködve az intézménnyel megadjon ehhez minden segítséget, és joga, hogy ha szükséges, ebben segítséget kérjen és segítséget kapjon.

Mindezek megvalósulása érdekében:

- Biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét.
- Tartsa tiszteletben az óvoda pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tanúsítson tiszteletet irántuk.
- Törekedjen őszinte partneri kapcsolatra, melyet áthat a nagyfokú bizalom.
- Legyen készséges a problémák közös megoldásában.
- Véleménynyilvánítása legyen őszinte, nyitott, korrekt.
- Segítse, kísérje figyelemmel - együttműködve az intézménnyel - gyermeke fejlődését.
- Gyermeke fejlődése, fejlesztése érdekében, a pedagógusok javaslatára, velük együttműködve, vegye igénybe külső szakemberek segítségét.
- Érdeklődjön az óvoda rendezvényei, programjai iránt.
- Fogadja el és támogassa a Pedagógiai Programban megfogalmazott célokat, alapelveket.
- Lehetőségeihez mértén támogassa az intézményt és alapítványait.

10. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

- Minden gyermek számára biztosítjuk az érzelmi védettséget, a sokszínű tevékenységet, a szabad játék lehetőségét.
- Figyelembe vesszük, nyomon követjük a gyermekek egyéni adottságait, készségeit, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét.
- Tiszteletben tartjuk a gyermeki én tudat alakulását.
- Segítjük őket tehetségük kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetükből való felzárkóztatásában.

- Módszereinket úgy választjuk meg, hogy cselekedeteinket értő és elfogadó szeretet hassa át.
- Minden gyermek számára biztosítjuk az őt leghatékonyabban fejlesztő pedagógiai utat.

11. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Óvodapedagógiai nevelésünk alapvető célja, 3 éves kortól az iskolába lépésig a gyermekek egészséges, harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, biztosítva minden gyermek számára, hogy **egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön.**

12. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

12.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

- Az egészséges életmód megalapozása, helyes ritmusának kialakítása, teljes körű egészségfejlesztés, testi, lelki, jóléti feltételek biztosítása.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, változatos mozgáslehetőségek biztosítása. Mozgáskoordináció fejlesztése. Statikai rendellenességek, tartáshibák, deformitások prevenciója.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

12.2. ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

- Nyugodt, családi, szeretetteljes, érzelmi biztonságot, állandó értékrendet nyújtó légkör megteremtése.
- A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Olyan, a társas kapcsolatokban fontos tulajdonságok kialakítása, mint: szociális érzékenység, tolerancia, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség.
- Pozitív gyermeki viselkedés - és magtartásformák alakítása, az alkalmazottak modell értékű kommunikációjával, viselkedésmódjával, embertársaihoz való odafordulásával.
- A szűkebb és tágabb társadalmi és természeti környezet megismerésével, a szülőföldhöz, a családdhoz való kötődés, a hazaszeretetre nevelés, a nemzeti identitástudat alakításának, valamint a keresztény kulturális értékek megismerésének a megalapozása.

Az erkölcsi - szociális érzelmek alakítása

- Érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, közösen végzett tevékenységekkel olyan erkölcsi tulajdonságok erősítése, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetőségével a gyermekek erőnlétének, alkalmazkodó képességének, harmonikus testi-lelki fejlődésének elősegítése.
- A konstruktív együttműködés, a társas kapcsolatok, az egészséges önérvényesítési és önértékelési készség alakítása a gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltéssel.
- A környezetükben levő emberi kapcsolatokban megmutatkozó jó és rossz felfedeztetése, a pozitív érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek alakítása (barátkozás, segítségnyújtás, pozitív töltésű gesztusok, stb.).

- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Az embertársainkban mutatkozó egyéni eltéréseknek, a „másság” elfogadásának az alakítása, szociális érzékenység fejlesztése.

Az esztétikai érzelmek alakítása

- Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozás és gondozottság biztosítása.
- Egészséges, esztétikus környezet biztosítása, a szépérzék alakítása.
- Az ízlésformálás alakítása a természeti, tárgyi, társadalmi környezetben megmutatkozó esztétikum, harmónia, valamint a színek és formák gazdagságának és egységének felfedeztetésével.
- A művészeti tevékenységekhez kapcsolódóan (irodalmi, zenei, vizuális, tánc, stb.) „Flow” (áramlat) élmények létrehozása, átélésének biztosítása, a művészi befogadó képesség alakítása.
- A művészi, esztétikai élményekkel a gyermekek kialakuló esztétikai értékítéletének alakítása, formálása, fejlesztése.

Az intellektuális érzelmek alakítása

- Az intellektuális érzelmek megjelenésével az érdeklődés felkeltése, fenntartása, a megismerési vágy kialakítása, a szűkebb-tágabb környezet iránti nyitott és érzékeny befogadási képességek fejlesztése.
- A gyermekek kíváncsiságának, utánzási kedvének fenntartásával, kielégítésével, az értelmi képességek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és különösen a kreativitás - fejlesztése.
- A gyermeki kíváncsiságra épülő tevékenységek alkalmával szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása során, az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése, az ismeretek gazdagítása.
- Oldott, beszélgető légkör megteremtése, a gyermekek kommunikációs aktivitásának, beszédkedvének fejlesztése.
- Az egészséges testi, lelki és mentális fejlődéshez nélkülözhetetlen érzelmi alapigények biztosítása (biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet).

- Olyan inspiráló fizikai és lelki környezet biztosítása - figyelembe véve a gyermekek aktuális állapotát, s ehhez igazítva a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit - mely segíti a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással, zenével vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

12.3. ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Példamutató, szép beszédminta nyújtása, megnyilatkozásra ösztönző környezet kialakítása.
- Gazdag, változatos tevékenységek biztosításával a gyermekek érdeklődésére, egyéni sajátosságaira épülő ismeretek nyújtása.
- A tudatosan megválasztott módszerekkel, a nevelés eredményességének elősegítése.
- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Valamennyi értelmi képesség (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) és különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- A természeti és társadalmi környezet iránti esztétikai fogékonyság alakítása, érdeklődés felkeltése, környezetük szépségeinek felfedezésére, óvására, védelmére történő nevelés, környezettudatos szemlélet alakítása.
- Kedvező feltételek, különböző jellegű eszközök, anyagok biztosításával a szabad játék tartalmasabbá, sokoldalúbbá tétele. A játékban történő fejlesztés lehetőségének megteremtése.
- A mozgás az érzelmi-akarati, szociális és értelmi képességek és készségek, az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges kompetenciák differenciált fejlesztése, az egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A tehetségjegyeket mutató gyermekek azonosítása, folyamatos figyelése, gondozása egyéni és kiscsoportos formában gazdagító programokkal.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése, differenciált fejlesztése. Az inkluzív nevelői környezet biztosítása.
- A családokkal való partnerkapcsolat erősítése, bizalomra épülő, őszinte együttműködés kiépítése, személyiségjogok tiszteletben tartása, és titoktartási kötelezettség betartása.
- Az ellenőrzési-, mérési-, és értékelési rendszer működtetése. Az értékelés céljainak és szintjeinek megfelelő értékelési formák tudatos alkalmazása. A helyes értékelés eszközeinek megválasztása és a fejlesztő értékelés folyamatába történő beillesztése.
- A modern információfeldolgozási, infokommunikációs, és digitális eszközök (CD-lejátszó, projektor, interaktív tábla, fényképezőgép, számítógép) célszerű óvodai alkalmazása.
- A pedagógiai munka - koherensen a pedagógiai programmal - hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva, nevelési- tanulási egységekre és tevékenységekre bontva történő tervezése, a megvalósítás eredményességének függvényében annak felülvizsgálata, szükség esetén módosítása.
- A gyermeki tevékenységek, foglalkozások céljainak megfelelő logikus felépítése, a módszerek, eszközök, szervezési módok tudatos tervezése.
- A pedagógiai munkában a PDCA ciklus (tervezés, cselekvés, ellenőrzés, beavatkozás) folyamatos alkalmazása.

13. ÓVODAI NEVELÉSÜNK KONCEPCIONÁLIS ELEMEL

A gyermekek nevelése, egészséges fejlődésének segítése érdekében a következő koncepcionális elemeket tartjuk szem előtt:

JÁTÉK

A játék az óvodás korú gyermekek alapvető tevékenysége, elemi pszichikus szükséglete. Ebben jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok, amelyek később a gyermekek magatartására a játékon kívül is jellemzőek lesznek. A játék közben a gyermekek derűsek, felszabadultak, a játék örömforrás számukra: maga a cselekvés, a manipuláció,

az elképzelés szerez örömet. Motivációja nem a célban, hanem a tevékenységben van, tehát önmagáért való. Az óvodáskor végéig a játék marad a gyermekek legfőbb tevékenysége és a munka, a tanulás is megőrzi játékos jellegét. A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyermekek készségeinek, képességeinek fejlődését segíti elő. Így a játék a személyiségfejlesztés alapvető eszköze. Fontos a szabad játék dominanciájának érvényesülése.

ANYANYELVI NEVELÉS

Az óvodai nevelésünk rendszerében az anyanyelvi nevelés kiemelt jelentőségű, komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van.

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermekek, szociális kapcsolatainak alakulását és elősegíti az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség kialakulását.

A tevékenységekben gazdag óvodai élet és a türelmes, megértő, nyugodt, szeretetteljes légkör meghatározója a nyelvi fejlesztés egészének.

Mindez elősegíti a gyermekek érzemvilágának gazdagítását, közösségi életének alakítását, az értelmi képességek kibontakoztatását, egész személyiségének fejlődését. Az anyanyelvi nevelés elsődleges színtere a család, ezért fontos a gyermekek környezetének, a család beszédkultúrájának, és a gyermekek egyéni képességeinek megismerése, feltárása.

Különösen meghatározó az óvodai környezet tiszta, szép beszéde, melynek minősége befolyásolja a kommunikációs készség, az iskolai képességek és az egész személyiség fejlődését.

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS, TELJESKÖRŰ

EGÉSZSÉFEJLESZTÉS

Az egészséges életmódra nevelés során kiemelt fontosságú a teljes körű egészségfejlesztés érdekében a gyermekek testi és lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát meghatározó szükségletek kielégítése, kulturált egészségügyi szokások kialakítása, egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, a testi képességek fokozott fejlesztése.

Kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges táplálkozás, a mindennapos testmozgás, baleset megelőzés és elsősegélynyújtás és a személyi higiéné területére kiterjedő feladatok megvalósítására.

A testnevelés az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek egészséges testi-, és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését.

A torna, a mozgásos játékok, fejlesztik a gyermekek természetes mozgását és testi képességeit, felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

Speciális mozgásformákkal (tartásjavítók, lábtorna, gerinctorna) igyekszünk a napjainkban egyre nagyobb számban előforduló rendellenességeket megelőzni.

Törekszünk a tudatos és helyes táplálkozási szokások kialakítására, elmélyítésére, a rostokban, vitaminokban és ásványi anyagokban gazdag új ételek megszerettetésére.

KÖRNYEZETI NEVELÉS, KÖRNYEZETVÉDELEM, KÖRNYEZETTUDATOS SZEMLÉLET

A külső világ megismerése iránti vágy, a gyermekekben a születésük pillanatától működik. Miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megalapozzuk a gyermekekben a természet megismerésének igényét, a környezettudatos magatartás kialakulásához, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat.

Hagyományteremtő céllal jelennek meg a természetóvó jeles napok, melyek segítségével környezeti értékeink védelmére, óvására neveljük gyermekeinket.

Fontosnak tartjuk, hogy érezzék, védeni és gondozni kell az élő természetet.

Nagy odafigyeléssel kezeljük a gyermekek saját egészségükhöz és természeti környezetéhez való viszonyának pozitív alakítását

HAGYOMÁNYTEREMTÉS, HAGYOMÁNYÁPOLÁS

Mindennapi nevelésünkben érték közvetítőként jelenik meg a néphagyományörzés, melynek segítségével megismerkedhetnek óvodásaink a népi kultúra szellemi és tárgyi

örökségével, a népszokásokkal, hozzájuk tartozó gazdag tartalommal, az örök emberi értékekkel, melyek a szülőföldhöz való kötődés, a nemzeti identitástudat, valamint a keresztény kulturális értékek alapjait adják. A várakozás, a készülődés izgalma fokozza az ünnepekhez fűződő pozitív érzelmeket és lehetőséget biztosítanak gazdagon motivált tevékenységekre, egyben a közösséghez tartozás élményének alakulását is segítik.

DIFFERENCIÁLT NEVELÉS, EGYÉNI FEJLESZTÉS

Kiemelt feladatként kezeljük, hogy a gyermekek egyéni szükségleteiknek, képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő nevelésben részesüljenek, legyen ez hátránykompenzálás vagy tehetséggondozás.

Nevelésünk során elfogadjuk, hogy a gyerekek közötti egyéni különbségek, az eltérő fejlettségi szint, a feladatmegoldásban megjelenő teljesítménykülönbség természetes jelenségek, ezek prevenciója, illetve megsegítése fontos pedagógiai feladatunk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek iránti elvárásoknak az egyéni fejlődés üteméhez kell igazodniuk. Nevelésüket és egyéni fejlesztésüket úgy valósítjuk meg, hogy az ne terhelje túl őket. A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. Egyéni és/vagy csoportos fejlesztésük elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan ellenőrizni kell, és a fejlesztés további menetét erre alapozva meghatározni.

A CSALÁD, ÓVODA PARTNERKAPCSOLATÁNAK ERŐSÍTÉSE

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését, ezért fontos alapelvünk, hogy elismerjük a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, a család által képviselt értékeket.

Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, az együttműködés során a gyakorlatban érvényesítik a családokhoz illesztett megoldásokat, alkalmazzák az intervenciós gyakorlatot.

Folyamatosan működtetik azokat a kapcsolattartási formákat, melyek legfontosabb célja az együttnevelés hatékonyságának fokozása, erősítése, a nevelési elvek harmóniájának megteremtése.

14. A NEVELÉS TARTALMA

„Minden nevelő munkája olyan kertészhez hasonlatos, aki különféle növényeket ápol. Az egyik növény a tűző napsugarat kedveli, a másik a hűvös árnyékot, az egyik a patakpartot, a másik a kopár hegycsúcsot. Ez homokos talajon nő a legjobban, az kövér anyagban. Valamennyit a neki megfelelő módon kell ápolni, különben sohasem fejlődik ki teljesen.

Abdu-Blahá

14.1. ANYANYELVI NEVELÉS

Cél: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése.

Feladatok:

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Kommunikációs helyzetek, beszélő környezet megteremtésével a gyermekek természetes beszédkedvének fenntartása és fokozása.
- A nyelv kifejező erejének, szépségének megéreztetése. Olyan szemléletes, képszerű kifejezésmódok alkalmazása, melyek szinte láthatóvá teszik a gyermekek előtt a beszédben ábrázolt eseményeket, helyzeteket, cselekvéseket, szereplőket.
- A gyermekek egyéni beszéd-sajátosságainak figyelemmel kísérése.
- Olyan bensőséges kommunikációs kapcsolat kialakítása, amely segíti a megfelelő hangleadást, beszédritmust, hangerőt, szünettartást, beszéd-készség és metakommunikáció fejlesztését.
- A gyerekek eltérő szintű és jellegű beszéd-készségének szem előtt tartása, egyéni fejlődési ütemükhöz igazodó fejlesztése szabályközvetítéssel.
- A beszédben felmerülő hiányosságok és azok okainak feltárása.

- Meglévő tapasztalataikra, ismereteikre, élményeikre építve, változatos tevékenységeken keresztül, további élmények biztosítása, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Anyanyelvi játékok szervezése a mindennapokban.
- A mesék, versek hallgatására való nevelés, könyves környezet biztosítása.

Alapelvek:

- Az anyanyelv megszerettetését, fejlesztését, a kommunikáció különböző formáinak alakítását beszélő környezettel, helyes mintaadással valósítjuk meg.
- Szem előtt tartjuk a kommunikációs fejlesztés során a gyermekek egyéni sajátosságait és eltérő fejlődési ütemét.
- Segítjük a társas kapcsolatok kialakulását.
- Figyelembe vesszük a családok nyelvi sajátosságaiból adódó egyéni különbségeket.
- Biztosítjuk a gyermekek számára a szóbeli önkifejezés lehetőségét, törekszünk a fokozatos beszédfigyelem kialakítására.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek gondolataikat, véleményeiket elmondhassák, hogy kérdezhessenek.

A nevelési folyamat tartalma:

- A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek saját cselekvésükről és a velük megtörtént eseményekről.
- Ismerik a közvetlen környezetükhöz tartozó tárgyak és jelenségek nevét, a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek alapvető tulajdonságait, mozgását, cselekvését fejezik ki.
- Az újonnan megismert szavakat, kifejezéseket más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.
- Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokat jelölt tárgyakat, személyeket közvetlenül nem szemlélik. A felnőtthöz fűződő

beszédkapcsolatukat a „miért?” kérdések gyakorisága jellemzi. Bátran és szívesen beszélnek, gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni.

- Pl.: közölnek, leírnak, elmesélnek.
- Egymás beszédére odafigyelnek és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Helyesen használják a párbeszéd jellegzetes fordulatait, alkalmazzák a figyelemfelhívást, a köszönést és az udvariassági kifejezéseket.
- Aktívan használják a tapasztalataik során szerzett szókincsüket.
- Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben helyesen használják az újonnan megismert szavakat, kifejezéseket.
- Nyugodtan, figyelmesen hallgatják végig a felnőttek beszédét, és ha párbeszédbe kapcsolódnak be, többnyire türelmesen meghallgatják egymás megnyilvánulását.
- A különböző beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Figyelmesen hallgatják a felnőttek és a gyerekek közléseit.
- Gondolataikat megfogalmazzák, érdeklődők, kérdeznek.
- Szívesen beszélgetnek egymással és a felnőttekkel egyaránt.
- Képesek önálló véleményalkotásra, ok-okozati összefüggéseket meg tudnak fogalmazni.
- Tisztán, érthetően, természetes hangerővel beszélnek.
- Beszédük tagoltsága, hangsúlyozása, hanglejtése megfelel nyelvünk követelményeinek.
- Szókincsük folyamatosan gazdagodik, ismerik a gyűjtőfogalmak és szavak tartalmát, jelentését.

14.2. A NEVELÉS ALAPVETŐ KERETEI

14.2.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Cél: A gyermekek jó közérzetének biztosítása, testi-lelki szükségleteik kielégítése, egészségük megőrzése, egészségi állapotuk hatékony fejlesztése az egészséges életmód szokásainak alakítása, egyéni fejlettségük és életkori sajátosságaik figyelembevételével.

Feladatok:

- Egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához, a környezettudatos magatartáshoz kapcsolódó szokások megalapozása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése.
- A rendszeres mozgásigény kielégítésével a testi-szellemi fejlődés segítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Higiénés szokások megismertetése és alakítása.
- A gyermekek fejlettségének megfelelő életritmus, szokásrend kialakítása.
- Az egészséges étkezés, öltözködés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak kialakítása, megszilárdítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása.

Alapelvek:

- Megteremtjük az egészséges, esztétikus és biztonságos környezet feltételeit.
- A gyermekek teljes körű egészségfejlesztése érdekében biztosítjuk, hogy minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő tevékenységekben.
- Kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges táplálkozás, a mindennapos testmozgás, baleset megelőzés és elsősegélynyújtás és a személyi higiéné területére kiterjedő feladatok megvalósítására.
- Időt biztosítunk arra, hogy egyéni képességeik szerint fejlődjön önállóságuk.
- A gyermekek egészségét és gondozását érintő problémákat tapintatosan kezeljük.
- A rugalmas napirenddel segítjük a helyes életritmus kialakítását.

- Biztosítjuk, hogy az év minden szakában tartózkodjanak minél többet a szabadban.

A nevelési folyamat tartalma

- Megismerik, elfogadják, és egyre önállóbban végzik a tisztálkodással, önmaguk ellátásával kapcsolatos szokásokat és szabályokat, használják az ahhoz szükséges eszközöket. Egyre önállóbbá válnak, fésülködnek, használják a zsebkendőt, majd önállóan végzik az önmaguk ellátásával kapcsolatos teendőiket. Óvják érzékszerveik épségét.
- Megismerik és elsajátítják az étkezéshez szükséges szokásokat, étkezéshez szükséges eszközök helyes használatát. Törekednek a kulturált étkezés szokásainak a betartására.
- Kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban öltözködnek, figyelnek a sorrendre, az időjárás változásaira. Rendet tartanak maguk körül, gondosan bánnak ruhájukkal, cipőfűzőjüket megkötik. Szívesen segítenek társaiknak.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük gondozottságára, rendjére.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Kialakulnak egészséges életmódbeli készségeik, jártasságaik.
- Kielégítik testi szükségleteiket.
- Önállóan öltözködnek, tisztálkodnak.
- Alkalmazzák az esztétikus és higiénés étkezési szokásokat.
- Képesé válnak társaik segítésére.
- Vigyáznak ruhájuk és környezetük tisztaságára.
- Testileg megfelelően fejlettek, edzettek, teherbírók, mozgásuk összerendezett, jó állóképességgel rendelkeznek.

JAVASOLT NAPIREND

A napirend folyamatos, rugalmasan igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez.

Időtartam	Tevékenység
5.00 – 11.30	Gyülekezés, szükség szerint pihenés Játék Szabadon választott tevékenységek Mindennapos testnevelés Gondozási tevékenységek Reggeli Játék Játékba integrált, (növekvő időtartamú, 5-35 perces) párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek. Egyéni – és kiscsoportos fejlesztés. Séták, levegőzés, játék, mozgás a szabadban
11.30 – 12.30 45	Gondozási tevékenységek Ebéd Készülődés a délutáni pihenéshez
12.45 – 17.00	Délutáni pihenés Gondozási tevékenységek Uzsonna Szabadon választott tevékenységek Egyéni fejlesztés Játék Hazabocsájtás

JAVASOLT HETIREND

A heti rendet az óvodapedagógusok, a gyermekcsoport összetételének függvényében alakítják ki. A rugalmas napirend és heti rend lehetőséget teremt a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésére, szervezésére.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva, a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai nevelésünk tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését a következő tevékenységi formák szervezésével biztosítjuk:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése

14.2.2. INTÉZMÉNYÜNK EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:

"Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és a fogyatékosság hiánya."

Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi,

akarati és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermekek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működés során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Egészségdeterminánsok

Forrás: <http://www.tankonyvtar.hu>

Az **Óvodai nevelés országos alapprogramja** az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészségfejlesztése kisgyermekkoról kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme tanítható, fejleszhető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármass (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,

- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné, betegségmegelőzés területére terjednek ki.

Az egészséges táplálkozási szokások alakítása

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermekek egészséges táplálása. Mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. Óvodásaink számára a Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központ biztosítja a napi háromszori étkezést, figyelve az étrend egészségtudatos összeállítására és a felhasznált nyersanyagok megfelelő minőségű tápértékére és kalóriaértékére. Minden óvodai épületünk saját főzőkonyhával rendelkezik, így biztosítva az ételek frissességét.

Feladataink:

- Kulturált étkezési körülmények megteremtése, az ez iránti igény kialakítása a gyermekekben is.
- A magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só és telített zsírsav tartalmú ételek fogyasztásának minimálisra csökkentése.
- Mind több gyümölcs és zöldségfogyasztás biztosítása, gyümölcsnapok, zöldségnapok tartása.
- A gyermekek megismertetése a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, a különböző ásványi anyagokban gazdag növényi magvakkal.
- A hagyományos édességek helyett, egyre inkább vitamindús készítmények bevezetése, fogyasztása az egyes óvodai ünnepeken (pl.: gyümölcssaláták, zöldségtalak, egyéb reformkonyhai készítmények).
- Reformkonyhai készítmények receptjeinek közreadása (az óvodai faliújságokon, az intézmény honlapján) folyamatos felvilágosító, tájékoztató munka a szülők körében szükség esetén külső előadók meghívásával is.
- Az ételallergiában, ill. egyéb betegségben szenvedő gyermekek számára – orvosi javaslatra - a nekik megfelelő étrend összeállítása, biztosítása a Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központ által működtetett konyhák közreműködésével.

- A táplálkozási rendellenességgel bíró gyermekek esetén (kóros elhízás, kirívó étkezési szokások, stb.) a szülőkkal, szükség esetén külső szakemberekkel együttműködve segítjük az arra rászoruló gyermekeket problémáik kezelésében.
- Az ebéd utánra szánt gyümölcsök ebéd előtt egy órával történő elfogyasztásának szorgalmazása.
- A napi folyadékszükséglet folyamatos biztosítása a gyermekek számára.

A mindennapos testnevelés, testmozgás biztosítása

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készletben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják azok a mozgásfejlesztő eszközök, melyek mind az óvodai épületeken belül, mind az óvodai udvarokon a gyermekek rendelkezésére állnak. Fenntartónk rendszeres anyagi hozzájárulásával (sporttámogatás) minden évben lehetőségünk van ezen eszközök pótlására, gazdagítására. Sikeres pályázatainknak köszönhetően Ovi-foci pályák épültek és reményeink szerint épülnek óvodai intézményeink erre alkalmas udvarain, mely új mozgásformák megismerésére, megvalósulására nyújt lehetőséget óvodásaink számára.

Fenntartónk anyagi támogatásával, minden tanköteles korú gyermek részt vesz a városi tanuszodában szervezett vízhez szoktató programban.

Feladataink:

- A napirendben minél több idő biztosítása a szabad levegőn való tartózkodásra, a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgásformákra.
- Gazdag mozgásfejlesztő eszközkészlet biztosítása minden nap mind az épületen belüli, mind az udvari mozgásos játékok megvalósulásához.
- Mindennapos testnevelés szervezése, amikor csak lehet, a szabadban.
- A vízhez szoktató programban való részvétel megszervezése a nagycsoportos korú gyermekek számára, heti két órában, 12 – 14 hét időintervallumban.

- Tartásjavító – és lábtorna, valamint gerinctorna alkalmazása a mindennapokban, az ezen a területen képzett óvodapedagógusok közreműködésével.
- Tornaterem vagy mozgásszoba biztosítsa minden óvodai épületben. Ahol ez nem lehetséges, ott tornaterem bérlésével oldjuk ezt meg.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelés mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, hanem minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része.

A lelki egészségfejlesztés nem jelent mást, mint a gyermekek szociális biztonságának, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, személyiségtulajdonságainak szabad kibontakoztatását, a tartós pszichés stressz feldolgozását, az abúzus (szexuális visszaélés, bántalmazás) és deviancia megelőzését, a harmonikus társkapcsolatok és a szociális kompetenciák fejlesztését.

Az óvodáskorú gyermek aktív befogadója a világnak. Utánzással sajátítja el a különböző viselkedésformákat, függetlenül attól, hogy azok pozitív vagy negatív értéknek felelnek meg. Így a mások által produkált mintákat reprodukálja, s ezzel új viselkedési módokra tesz szert. Ilyen minták megjelenhetnek nem csak valóságosan, hanem képi formában is, ezért érdemes megvizsgálni, hogy a mindennapi életben – a rajzfilmek, a TV sorozatok hősei, a reklámok - milyen azonosulási mintákat kínálnak a gyermekek számára. Mivel közös mozzanat minden azonosulásnál - identifikációnál - az érzelmi kapcsolat, ezért lényeges, hogy a kisgyermek a közvetlen környezetében káros szenvedélyeket elutasító magatartásmintákkal találkozhat.

A káros szenvedélyek közé tartozik a dohányzás, a mértéktelen alkoholfogyasztás, a kábítószer és más élvezeti szerek fogyasztása.

Mint tudjuk, Magyarország sajnos élen jár az élvezeti szerek fogyasztásában, ezért sok óvodás gyermek találkozik negatív felnőtt mintával.

Az óvoda felnőtt dolgozói is modellt, mintát jelentenek, ezért felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

Feladataink:

- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör kialakítása, biztosítása.
- Az egészséges személyiségfejlődés biztosítása, a gyermek idegrendszerének és lelki életének megóvása a káros hatásoktól, az idegrendszeri-pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.
- Zavaró inger, folyamatos, erős zajhatások kivédése.
- A délutáni pihenés nyugodt és egészséges feltételeinek biztosítása.
- Az aktivitás és a pihenés egyensúlyának megteremtése a napirendben.
- Az antiszociális viselkedésmódok megelőzése, kezelése pedagógiai eszközökkel, szükség esetén az óvodapszichológus, ill. külső szakemberek bevonásával.
- Pozitív gondolkodásra nevelés (én erősítő, önbizalom erősítő dalokkal, mesékkel, történetekkel, a gyermeki személyiséget erősítő gondolatokkal).
- Relaxációs játékok, stressz oldó gyakorlatok beépítése a mindennapi nevelőmunkába.
- A jobb-bal agyfélteke fejlesztési egyensúlyának (a "logikus" és „érzelmi” agyféltekék) a megteremtése mozgással és a művészetek eszközeivel.
- Szituatív beszélgetések kezdeményezése egy-egy gyermeki élmény, megtapasztalás nyomán. Véleményalkotási, ill. a kritikai érzék fejlesztése.
- Mesehallgatások, bábos, dramatikus feldolgozások torkosságról, mértéktelenségről, szófogadatlanságról, stb.
- Képek, filmek nézegetése a környezetszennyező, egészségkárosító hatásokról.
- Az óvodapszichológus aktív részvétele a gyermekek lelki egészségvédelmének biztosításában.
- A szabadidő hasznos eltöltését célzó programok, rendezvények szervezése.
- Tájékoztató előadások szervezése a szülők számára a passzív dohányzás, valamint az egyéb élvezeti szerek fejlődő szervezetre gyakorolt káros hatásáról.

- A szabadidő hasznos eltöltésére irányuló rendezvények szervezése:
  - ✓ néphagyományőrző délutánok,
  - ✓ családi játszóházak szervezése,
  - ✓ kulturális programok szervezése (bábelőadások, színházlátogatások, kiállítások, stb.).

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolásról akkor beszélünk, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely így veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett

gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelentheti továbbá az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő magas szintű elvárások támasztását a gyermekkel szembeni megfogalmazását (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem - és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

Feladataink:

- Hatékonyan működtetjük az intézményben a gyermek – és ifjúságvédelemhez kapcsolódó feladatokat minden szinten.
- A pedagógusok alapvető feladata a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárása, a megelőzés, a pedagógiai eszközökkel történő megszüntetés. Szükség esetén a jelzések megtétele, prevenció és korrekció, ha kell, külső szakemberek bevonásával is.
- Szituatív játékokkal a gyermekek figyelmének felhívása az őket veszélyeztető helyzetekre, körülményekre (pl.: idegenekkel nem megyünk el, idegenektől semmit nem fogadunk el, stb.).
- Szülői megbeszélések, ankétok szervezése a gyermekek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését veszélyeztető környezeti ártalmakról.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Mindannyiunk közös feladata, a biztonságos és egészséges környezeti feltételek megteremtése, a gyermekek egészségének védelme, óvása, a gyermekbalesetek megelőzése.

Feladataink:

- A gyermekek figyelmének folyamatos felhívása a balesetveszélyes helyzetekre, ennek rögzítése a csoportnaplóban.

Ezen belül:

- ✓ az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírások,
  - ✓ a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
  - ✓ a tilos és az elvárható magatartásformák megismerése.
- Az udvari és udvaron kívüli játszóterületek folyamatos (napenkénti) átvizsgálása, a balesetveszélyes helyzetek megszüntetése.
  - A gyermekek környezetében található és általuk használt eszközök minőségének folyamatos figyelemmel kísérése, javítása, karbantartása.
  - Közlekedésbiztonsági szabályok játékos megismertetése.
  - A gyermekek belső és külső környezetében a higiénia, a rendezettség, és az esztétikum folyamatos megteremtése.
  - Az intézményben használt tisztítószerek, vegyszerek biztonságos tárolása.
  - Egészségmegőrző, egészségmegővő intézkedések megtétele az adott évszakhoz igazodva (pl.: télen folyamatos szellőztetés, csúszásmentesítés, nyáron árnyékolás, frissítés, folyamatos folyadék utánpótlás, stb.).
  - A só-terápia, a só szobák jótékony hatásainak kiaknázása azokban az óvodai épületekben ahol ezek már kiépültek.
  - Az esetlegesen bekövetkező gyermekbaleseteket, a Házirendben rögzített eljárásrend szerinti kezelése.

Személyi higiéné, betegségmegelőzés

A gyermekek az óvodába különböző szociális és szociokulturális környezetből érkeznek, a személyi higiénére vonatkozó más-más szokás – és értékrenddel. A mi feladatunk ezen a területen egy életkorhoz igazodó egységes elvárás rend megfogalmazása és közvetítése a gyermekek felé. Célunk az egészségvédő jó szokások kialakítása.

Feladataink:

- Egyéni tisztálkodó szerek biztosítása, szükség esetén pótlásuk.
- A higiénés szabályok betartásával, a betegségek megelőzésével kapcsolatos helyes magatartási szokások megismertetése, gyakorlása.
- Vitaminban gazdag étrend biztosítása.
- A napfény, a víz és levegő, edző hatásának megfelelő mértékű biztosítása.
- Fertőző betegségek idején a higiénés szabályok fokozottabb betartása. Szükség esetén a gyermekek által használt eszközök fertőtlenítése.
- Betegségből visszatérő gyermek esetén, a Házirendben leírt eljárásrend betartása.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése minden nevelési évben.
  - ✓ Fogászati szűrés
  - ✓ Látás, hallás és általános szűrővizsgálat megvalósulásának koordinálása az iskola-egészségügyi szolgálattal.
- A kapcsolatok rendszeres ápolása az egészségügyi szervezetekkel.

Egészségvédő, egészségmegőrző kapcsolataink

- Tiszaújvárosi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum.
- Városi Egészségfejlesztési munkacsoport.
- Tiszaújváros Városi Rendelőintézet
- Részvétel a városi szinten szervezett sport és egészségmegőrző rendezvényeken.

14.2.3. INTÉZMÉNYÜNK KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

„A világot nem ősinktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.”

A környezettudatos magatartás megalapozása

Az életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota. Napjaink környezeti problémái, (a visszafordíthatatlan környezeti változások, a klímaváltozás, élőhelyek eltűnése, fajok kihalása, az ózonpajzs elvékonyodása, stb.) a földi rendszer megváltozott működésének jelei teszik szükségessé, hogy a fenntartható jövő

megvalósításának érdekében már óvodás korban megalapozzuk a környezetért felelős gondolkodást, a környezettudatos magatartást.

A gyermekek jövőjét a korai életszakaszban alapozzuk meg. A legfontosabb szempont, hogy az értékek - így a környezethez kapcsolódó legfontosabb értékek - már igen korán megformálódnak. A gyermekek néhány alapvető jellemvonása fő vonalaiban már az óvodáskorra kialakul, de még rugalmas, finomodhat. Ezért a környezettel kapcsolatos látásmód, viselkedéskultúra és értékrend kialakítása szempontjából az óvodáskor ideális és fontos szakasza a gyermek életének.

Az óvoda szerepe azért egyedülálló, mert a legfogékonyabb életkorban rakja le azokat az alapokat, amelyekre a későbbiekben a természetvédő szemlélet épülhet.

Az óvodai élet jó példát adhat a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt, hiszen a gyermekek nevelésével a szülők szemléletformálását is megcélozzuk és megvalósítjuk. Az óvodapedagógus személyiségével, környezeti attitűdjével, értékrendjével követendő hatást tud elérni, így válhatnak szokásalakító gyakorlattá a mindennapok cselekedetei.

A szülői ház és az óvoda közös felelőssége, hogy a gyermeket körülvevő világból mit, hogyan láttat meg. Egymást segítve és kiegészítve kell biztosítani, hogy a gyerekek változatos és érdekes tevékenység közben ismerhessék meg mindezt. Közös a felelősségünk abban is, hogy gyermekeink milyen szemlélettel, értékrenddel, és viselkedés kultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak a természeti környezetünkhöz.

A gyermeket a közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetésével, megszerettetésével, a környezettudatos életvitel kialakításával eljuttatjuk oda, hogy megtanulja a környezet védelmét, megóvását.

Szükséges, hogy tudatában legyünk annak, mennyire fontos számunkra a környezetünk egésze (globális), és helyi része (lokális). A lokális környezetünkkel mindennapos kapcsolatban vagyunk. Átéljük állapotát, változásait. Részesei, alakítói, felelősei és hatásának szenvedői vagyunk egy személyben. Holisztikus látásmód szükséges, mely ráirányítja a figyelmet arra, hogy nincs a környezetben elhanyagolható, lényegtelen, felesleges elem, tényező, hálószerűen kapcsolódik össze minden.

A környezeti nevelés ismeretrendszerének kialakítása ökológiai szemléleten alapuló ismeretszerzéssel történik. Törekszünk arra, hogy az ismeretek segítsék a környezet

egészének megértését, tartalmazzanak alapvető tényeket, összefüggéseket, problémákat és az ezekkel kapcsolatos megoldásokat, a világkép a kultúra és az értékrend elemeit. Történetekkel, helyzetmegbeszélésekkel, kereső tapasztaló magatartásmóddal fejlesztjük a problémaérzékenységet, és a problémamegoldó képességet.

A kisgyermekkorban megfigyelt, tapasztalat és utánzásos tanulás útján elsajátított környezetkímélő és környezetvédő magatartás beépül a gyermekek személyiségébe, megalapozva ezzel az öko-szemléletű gondolkodást, a környezettudatos felnőtté válást.

„ A jó pedagógusokon múlik, hogy a gyermekek megszeressék a természetet és helyes megvilágításban lássák azt a sok nehézséget, amivel a világ küzd „

/ Konrad Lorenz /

Feladataink:

- A gyerekek környezettudatos magatartásának kialakítása, a környezetért felelősen gondolkodó életvitelük megalapozása, a természet törvényeivel harmonizáló magatartásuk összhangjának segítése a felnőttek példamutató értékrendjének, viselkedésének, tevékenységének közvetítésével.
- A gyermekek környezethez való pozitív viszonyulásának erősítése pl. megfigyelésekkel, sétákkal, madáretetéssel, növények gondozásával, védelmével, stb.
- A környező világ felfedeztetése, a szépre és a jóra való rácsodálkozás segítése, az értékek megbecsülésére, a természet szeretetére nevelés.
- A környezetismereti összefüggések megértésének segítése.
- A környezetet, a jövőt fenyegető problémákra, a pazarló fogyasztásra, a környezetrombolás veszélyeire való rávilágítás.
- Az óvodán belüli és kívüli változatos, sokrétű tapasztalatszerzéshez szükséges feltételek biztosítása.
- A hatékony tanulási környezet megteremtésére. Pl.: élősarok létrehozása, növények ültetése, gondozása, megfigyelése, változások követése a csoportszobában. Kisállatok, madarak, rovarok megfigyelésére alkalmas hely kialakítása az óvoda udvarán, az állatok lakókörnyezetének védelmére tanítás.

- Élményorientált játékok, tevékenységek szervezése.
- A tapasztalat és információszerzés segítése a szervezett és a spontán alakuló helyzetekben is.
- Inspiráció és lehetőség adása az egyéni és a közös tevékenységekre.
- Szenzitív módszerek alkalmazása, mint pl. terepi gyakorlatok, helyszíni megfigyelés, gyűjtés, felfedeztetés, kísérletezés, stb.
- A gyerekek megismertetése, - életkori sajátosságait figyelembe véve - a fenntarthatóság fogalmának lényegével, az öko-lábnym értelmével.
- Az újrahasznosítás mindennapos gyakorlatának kialakítása, pl. gurigából bábok, tejes flakonból madáretető, kupakból csörgő, kinőtt pólóból rongyszőnyeg, stb.
- A szelektív hulladékgyűjtés szokásainak alakítása, pl. papírgyűjtés, kupakgyűjtés, stb.
- A mértékletességre, a természet erőforrásainak kíméletére, a víz és az áram takarékos fogyasztására, a rajzpapír ésszerű felhasználására nevelés.
- A gyerekek ösztönzése a hulladékok megfelelő helyre gyűjtésére.
- A családokkal való együttműködésre törekvés a gyerek környezettudatos szemléletének alakításában. Pl. a gyűjtésekben való részvételre, a természeti ünnepek szervezésébe, rendezésébe való bevonással; javaslatok adása hétvégi kirándulásokhoz, túrázásokhoz, múzeumlátogatásokhoz; stb.
- Az óvodában kialakított természet és környezetbarát szokások megismertetése a családokkal.
- Újrahasznosított papírok alkalmazása az irodai munkában.

Az óvodás gyermek cselekvés, tevékenység útján tanul meg látni, gyönyörködni, érzelmileg is kötődni környezetéhez.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a folyamatos és közvetlen megfigyelésre a sokoldalú és rendszeres tapasztalatszerzésre építünk, célunk a gyermekek környezettudatos magatartásának fejlesztése és az ezzel kapcsolatos szemléletmód megalapozása.

A közvetlen élmények, tapasztalások érzelmeket váltanak ki a gyerekekből, ezeket támogatva, erősítve nevelhetjük őket a környezet szeretetére, védelmére. Minden

megfigyeltetés, érdeklődés felkeltés, hasznos ismeretek mellett érzelmileg is gazdagítja, építi a gyermekek pozitív tulajdonságait.

Közvetlen élményeken alapuló tapasztalatszerzés

- Ősz a szigeten – környezetvédelmi program.
- Kirándulások szervezése a környező tájvédelmi területekre.
(Bükk Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kesznyéti Tájvédelmi Körzet).
- Kirándulások szervezése az őszi betakarítási munkálatokhoz kapcsolódóan (szüret, gyümölcs betakarítás, stb.).
- Kirándulások szervezése a környező települések házi gazdaságaiba (munkák a ház körül, házi állatok, kiskertgondozás).
- Kiskertgondozás, kerti munkák az óvodában (falevélsoprés, virággondozás, a „mi fánk” program, stb.).

A természeti környezet megismerését célzó ismeretnyújtás

- Természetfilmek vetítése, élménybeszámolókkal egybekötve (szülők bevonásával).
- Játékos vetélkedők szervezése, ismeretterjesztés szakemberek közreműködésével pl.: zoo-pedagógus
- A természet „mesterei”: halász, vadász, madarász. Feladatuk, munkaeszközeik.
- A csoportokban a környezetvédelemmel kapcsolatos kiadványok rendszeres nézegetése, olvasása.
- Fűszer,- illetve gyógynövények megismerése, gondozása.

A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, **természet közeli étellel** úgy, hogy miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Környezetvédelmi jeles napok megtartása

- Állatok világnapja
- Zöld Szív napja
- Föld napja
- Víz világnapja
- Madarak, fák napja

14.2.4. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Cél: A gyermekeket körül ölelő derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör, az érzelmi biztonság, a következetes értékrend biztosítása.

A gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakítását elősegítő, az önkifejezésének teret engedő módszerek alkalmazása.

Feladatok:

- A gyermekek biztonságérzetéhez szükséges barátságos, nyugodt légkör megteremtése.
- Pozitív attitűd, érzelmi töltés kialakítása, gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt, felnőtt-felnőtt között.
- Olyan légkör alakítása, melyben a gyermek kielégítheti természetes társas szükségleteit, megtanul tisztelni és elfogadni a különbözőségeket.
- A társas együttműködéshez sokszínű, közös élményeken alapuló változatos tevékenységek tervezése, szervezése.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat szabálytudat) szokás-és normarendszerének megalapozása.
- A szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése, megbecsülése, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés elmélyítése, a nemzeti identitástudat megalapozása.

- Az ünnepekre való készülődés során, a várakozás időszakában, olyan örömteli, közös tevékenykedés szervezése, mely fokozza az ünnepekhez fűződő pozitív érzelmek alakulását.

Alapelvek:

- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek szabadon kifejezhessék érzelmeiket.
- Megteremtjük annak a lehetőségét, hogy minden gyermek fontosnak érezze magát a közösségben, hogy számon tartják.
- Személyes példát mutatunk a toleranciára, a különbözőség elfogadására.
- Megteremtjük az esélyegyenlőség feltételeit.
- Törekszünk arra, hogy magatartásunk, kommunikációnk, bánásmódunk és viselkedésünk barátságos, szeretetteljes, elfogadó, mintaértékű legyen.
- Elmélyítjük a gyermekek és felnőttek közötti érzelmi kötődést, segítjük a gyermekek én tudatának alakítását, ugyanakkor tudatosítjuk bennük a csoporthoz való tartozást. Támogatjuk baráti kapcsolataik alakulását.
- Fejlesztjük akaratukat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel bíró, illetve sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, valamint kiemelkedő képességű gyerekek nevelése során gondoskodunk a speciális ismeretek, a sajátos törődés és a megfelelő szakemberek biztosításáról.
- A pozitív minta erősítésével igyekszünk fejleszteni a gyermekek együttműködési készségét, valamint a konfliktus helyzetek önálló megoldásának képességét, hogy megtanulják a helyzetnek megfelelő viselkedési módot

A nevelési folyamat tartalma

- Szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat, érdeklődnek egymás iránt, keresik a közös tevékenység lehetőségét. Kezdenek kialakulni az együtt játszó kis csoportok. Kezdenek eligazodni a csoportjuk közösségében és a napirendjében. Tudatosodik bennük a csoporthoz tartozás. Kialakulóban vannak baráti

kapcsolataik, majd azok egyre szorosabbá válnak. Számon tartják a hiányzókat. A közös tevékenységekben egyre aktívabban vesznek részt. Szívesen segítenek társaiknak. Együtt éreznek velük, érdeklődnek egymás iránt. Természetes szükségletté válik számukra a közös tevékenység.

- Bizalommal fordulnak társaikhoz, segítik egymást. Figyelnek egymás játékára, alkotására, hagyják egymást nyugodtan tevékenykedni.
- Köszönnek a társaiknak és a felnőtteknek. Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónők és társaik közlését, kérését.
- Bizalommal fordulnak a felnőttekhez, elfogadják kéréseiket, útmutatásaikat, udvariasan viselkednek velük, vigyáznak munkájuk eredményére.
- Tevékenységeikben egyre önállóbbak és kitartóbbak. Elfogadják az alá-, fölé vagy mellérendeltségi közösségi szerepeiket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Igényükké válik a helyes cselekvés és viselkedés szabályainak betartása.
- A szabályok, kialakult normák megszegése esetén figyelmeztetik egymást.
- A közös tevékenységben aktívan vesznek részt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják a felnőttek és társaik közlését, kérdését.
- Észreveszik a csoport hiányzó tagjait, ha tudják, közlik a hiányzás okát.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.
- Kialakul bennük a csoport élete iránti érdeklődés.
- A közös tevékenység természetes szükségletté válik számukra.
- Örülnek a közösen elért sikereknek, ébrednek bennük a közösségi öntudat.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.
- Elfogadják és követik a felnőttek kérését, útmutatását.
- Társaik és saját kezdeményezésükre a közösség számára hasznos feladatot végeznek. Tudatosodik bennük, hogy ezt a csoport érdekében végzik.

- Képesek együttműködni a feladatok elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-fölé- és mellérendeltségi viszonyokat.
- Önállóan választanak és döntenek ismert helyzetekben.
- Nyíltak, őszinték, bátran fogalmazzák véleményüket, gondolataikat.

ÓVODAI ÜNNEPEINK:

A gyermeki élet ünnepei:

- A gyermekek születés - és névnapja
- Anyák napja
- Évzáró
- Gyermeknap

Hagyományőrző jeles napok:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét

Megemlékezések:

- Nőnap
- Nemzeti ünnep

Az **alábbi néphagyományőrző, ill. környezetvédelmi jeles napok** lehetőségként színesíthetik az óvodai életet:

- Mihály nap
- Márton nap
- Szüret
- Borbála nap
- Luca nap
- Balázs nap
- Gergely nap
- Pünkösöd

- Majális
- Állatok világnapja
- Zöld Szív napja
- Föld napja
- Madarak, fák napja
- Egyéb

Az ünnepek és hagyományőrző jeles napok gyermekcsoportokban történő megszervezése, az óvodapedagógusok feladata.

Az ünnepek lehetnek a szülők számára nyitottak, ill. zárkörűek is. Az anyák napja és az évzáró minden csoportban nyitott, a többi ünnep, jeles nap vonatkozásában az óvodapedagógusok döntenek arról, hogy nyitottan vagy zártan szervezik, a szülői vélemények meghallgatása után.

14.3. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

14.3.1. JÁTÉK

Cél: A gyermekek elemi pszichikus szükségleteinek kielégítése, komplex személyiségfejlesztés, pozitív énkép kialakítása.

Feladatok:

- Olyan feltételrendszer (légkör, hely, idő, eszköz, élményszerzési lehetőségek) megteremtése, ahol a gyermekek tájékozódó, testi, érzelmi, értelmi képességei fejlődhetnek.
- A személyiség fejlesztése, alakítása oly módon, hogy az igazodjék a gyermekek egyéni érési üteméhez, egészséges testi- lelki fejlődésének egységéhez. E cél érdekében annak biztosítása, hogy legyen jelen a játék folyamatában a játék összes lehetséges fajtája (ezen belül tevékenységek, játékos cselekvések, egyéni és mikro-csoportos kezdeményezések), ezek járuljanak hozzá az életkori sajátosságaiknak megfelelő képességfejlesztéshez.

- Olyan játékformák biztosítása, melyek tevékenységre ösztönzők, fejlesztik a pszichikumot, kreativitást, gondolkodást, gazdagítják, színesítik nyelvi kifejezőkészségüket, formálják magatartásukat, viselkedésüket, társas kapcsolataikat, maradandó értékeket alakítanak ki bennük.
- A játékban olyan gyermek-felnőtt viszony kialakítása, melyben a felnőtt utánozható mintát nyújt, bevonható társ marad, ha a játékfolyamat elakad segítőtővé, kezdeményezővé válik.
- A játék folyamatában, az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás lehetőségét. Pedagógiai gyakorlatunkban fontos a szabad játék túlsúlyának biztosítása.

Alapelvek:

- A körülmények figyelembe vételével olyan optimális feltételrendszert teremtünk, ahol a légkör a bizalomra épül. Van idő élmények, tapasztalatok gyűjtésére, átélésére, együttes tevékenységre, a gyermekek saját örömeikre játszhatnak.
- A csoport életébe csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a nyugalmas, oldott játék fenntartását, a szabad játékot, az elképzelések valóra váltását.
- Az egyéni élményeken túl lehetővé tesszük, hogy a gyermekek a tágabb, természeti és társadalmi környezetről tapasztalatokat szerezzenek, átélhessék, megjelenítsék azokat játékidőben.
- Lehetőséget adunk a játékban a szociális kapcsolatok fejlődésére (magatartásmódok alakulása, szerepek felcserélése, viselkedési minták, szabályok, kreatív együttműködések, együtt játszás).
- A gyermekek konfliktusaiba csak szükség szerint avatkozunk be, ezzel ösztönözzük őket arra, hogy problémáikat tanulják meg egymás között elrendezni.
- Lehetőséget adunk a feszültségoldó, elhárító mechanizmusok alkalmazására a játékban.

A nevelési folyamat tartalma

Gyakorlójáték során a gyermekek újszerű cselekvéseket ismételgetnek, amelyek számukra örömet okoznak. Ismerkednek a felhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével. A gyakorlójáték lehet mozgásos, manipulációs és verbális.

A nyelvi játékokban a gyermekek játéka szempontjából nem a szöveg, hanem annak ritmusa és a hozzá kapcsolódó mozgás a lényeges. A mozgások az által válnak játékká, hogy önként felállított és vállalt szabályokat tartalmaznak. Játékszereket és eszközöket rakosgatnak valamilyen maguk alkotta játékszabály szerint.

Később a gyakorlójáték a többi játékfajta kiegészítő elemeként jelenik meg.

Szimbolikus szerepjáték: a gyermekek élményeik és belső képi világuk megjelenítése során a vállalt és elképzelt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges mozzanatait, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak társas kapcsolataik. A játékban megtanulják az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait.

Fantáziájuk alapján olyan játékokat kezdeményeznek és játszanak, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak, különböző szerepeket töltenek be.

Jól érzik magukat a társak között, szívesen játszanak egymás mellett vagy kisebb csoportokban az önállóan kiválasztott játékeszközökkel.

Később a játék témájának megfelelően egyszerűbb közös játékokat szerveznek. Kötődnek a szerepeikhez. Értelmi és érzelmi fejlődésük alapján élményeiket újra alkotják.

Megjelenik a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye, melyben olyan játékhelyzeteket hoznak létre, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján megjelenítik a felnőttek tevékenységeit és kapcsolatait.

Élményeik birtokában önállóak a játék előzetes közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, az eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában.

A játzó csoportok tagjai között szoros kapcsolat alakul ki.

Építő-konstruáló játék során a gyermekek átélik az alkotás örömét, alakul kreativitásuk, fantáziájuk, játékuikra jellemző a formagazdagság.

A konstruálás során fejlődik megfigyelőképességük, gondolkodásuk.

Az összerakás és szétszedés során megtapasztalják a rész és egész viszonyát.

A gyermekek a játékban átélik az „én készítettem, ezt már én is tudom” örömét. Élvezik az összerakás, és szerkesztés örömét, melynek során különböző építményeket hoznak létre.

A konstruálás fejlettebb fokán igényesebbekké válnak alkotásaikkal szemben.

Jellemzőjük, hogy bonyolultabb, összetettebb alkotásokat hoznak létre, a választott, elképzelt modellt egyre pontosabban megalkotják és szerepjátékukhoz kapcsolják.

Építményeiket már önállóan, egyéni ötleteik alapján készítik.

Különböző anyagokat, eszközöket kombináltan alkalmazzák.

Barkácsolás szervesen kapcsolódik a konstrukciós – és szerepjátékokhoz, melyet az óvónő a gyermekek bevonásával végez, különböző anyagok felhasználásával.

A barkácsolást folyamatos gyűjtőmunka előzi meg.

A tevékenység során sokféle technikát, munkaformát ismernek meg és gyakorolják az eszközök biztonságos használatát.

Figyelemmel kísérik az óvónő játékkészítését, barkácsolási tevékenységét.

Megbeszélnek az óvónővel, hogy játékuikhoz milyen eszközre lenne szükségük, segítenek ennek elkészítésében.

Maguk kezdeményezik egy-egy eszköz elkészítését, melyet a játék kiegészítőjeként használnak. Javaslatot tesznek a szükséges eszközökre és anyagokra.

Bábozás-dramatizálás: a rendszeres, többször ismétlődő meseélmény a játékot gazdagítja, valamint forrása a bábozásnak, dramatizálásnak. Az egyszerű eszközök megnyilvánulásra serkentik a gyermekeket.

A dramatizálás komolyabb együttműködést kíván a gyerekektől. Az óvónő a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket lehetőleg a gyermekek előtt, illetve a gyermekekkel együtt készítse el.

Bábok segítségével megjeleníthetik kedvelt meséiket, élményeiket.

Szabályjáték során a gyermekek, megismerkednek egyszerűbb szabályjátékokkal. Játékukban pontos meghatározott szabályokat követnek, a szabályoknak megfelelő módon viselkednek, olyan szabályjátékokat játszanak, melyek a társakkal való együttműködést is megkívánják. A mozgásos és értelemfejlesztő szabályjátékok során megadjuk annak a lehetőségét, hogy maguk is alkossanak szabályokat, vezessenek játékokat.

A szabályjáték során érzelmeket tanulnak (indulatok fékezése, egymás segítése, siker és kudarcátürés, felelősségtudat, felelősség vállalás).

A gyermekek nagyobb ügyességet, szellemi erőfeszítést igénylő szabályjátékokat is játszanak. Betartják a szabályokat és erre figyelmeztetik társaikat is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek kitartoan huzamosabb ideig egy játéktémában együtt játszani.
- A játékban örömet lelnek, kialakul bennük az együttjátszás igénye.
- A szimbolikus szerepjáték során a szerepeket kiválasztják, elosztják, elvállalják, illetve képesek arról le is mondani.
- Képesé válnak arra, hogy bonyolultabb eszközöket, építményeket létrehozzanak.
- Konstruálás során alkotásaikat önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre.
- Képesek a különböző eszközök kombinált alkalmazására.
- Barkácsolás során önállóan, biztonsággal használnak eszközöket, képesek egyszerű játék kiegészítőket készíteni, melyekkel a játékokat gazdagítják.
- A jól ismert meséket, szituációkat képesek bábozással, dramatizálással megjeleníteni.

- A szabályokhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteiket, vágyaikat.
- Fejlődik kommunikációs, kapcsolatteremtő képességük, meg tudják fogalmazni elképzeléseiket, gondolataikat.
- Társaik megnyilatkozására odafigyelnek, egymást meghallgatják.

14.3.2. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Cél: A cselekvő tapasztalás által a gyermekek képessé válnak arra, hogy egyéni sajátosságaikhoz és természetes tempójukhoz igazodva végezzék az önmagukkal és a közösséggel kapcsolatos munka jellegű tevékenységeket.

Feladatok:

- A munka jellegű tevékenységek feltételeinek biztosítása, fokozott figyelem fordítása a balesetek megelőzésére.
- Sokoldalú személyiségfejlesztés, társas kapcsolatok alakítása a munka jellegű tevékenységeken keresztül.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok alakítása.

Alapelvek:

- A munkaszervezés során figyelembe vesszük, hogy a gyermekek munka jellegű tevékenysége önkéntes, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Biztosítjuk, hogy a munkához szükséges eszközökhöz a gyermekek bármikor hozzáférhessenek, ezek megfelelő méretűek legyenek.
- Engedjük, hogy egyéni képességeiknek, növekvő önállóságuknak megfelelő szinten végezzék a különböző munkatevékenységeket, és erre elegendő időt biztosítunk.
- Építünk a gyermekek családból hozott ismereteire, tapasztalataira.
- Arra neveljük őket, hogy felismerjék és megbecsüljék a munka értékét.

- Értékelésünk konkrét, reális, a gyermek egyéni képességeihez és eddig elért eredményeihez igazodó, előremutató, fejlesztő hatású legyen.

A nevelési folyamat tartalma:

- Erejükhez, ügyességükhöz képest részt vesznek a rend fenntartásában a csoportszoba átrendezésében, játékok elrakásában, vigyáznak a tisztaságra. Szívesen vállalnak apróbb feladatokat, figyelik a csoportszoba növényeinek fejlődését. Segítenek a rügyezettetés, csiráztatás előkészítésében. Bekapcsolódnak a különböző kerti munkák végzésébe. (gereblyezés, locsolás, stb.).
- Segítenek a különböző tevékenységekhez szükséges eszközök kiosztásában, összeszedésében.

Közreműködnek a növények és az állatok gondozásában. Segítségünkkel folyamatosan bővítik az élősarkot.

A naposi munkát kezdetben önkéntesség alapján, irányítással, később egyre önállóbban végzik: megterítnek, segítenek a darabos étel kiosztásában. Étkezés után leszedik az asztalt, közreműködnek a takarításban.

Segítenek a csoportszoba átrendezésében.

Teljesítik az óvónő egyéb megbízatásait.

- A kialakított szokásoknak megfelelően tevékenykednek. Tennivalójuk fokozatosan bővül: összehajtják az asztalterítőt, letörölik az asztalt, össze söprik a morzsát.

Minden területen segítenek, ahol erre szükség van.

A játékokat eligazítják, esztétikusan elrendezik. A feladatokat képesek önállóan ellátni, ill. elvégezni, a közösség érdekében is.

Az óvónő irányításával növényeket, állatokat gondoznak, kerti munkát, udvarrendezést végeznek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen, önállóan végzik a rájuk bízott feladatokat.
- Figyelnek maguk és környezetük rendjére.

- Gondozzák környezetük növényeit, állatait.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok használatát, közben tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről.
- Munkavégzés során fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek, egymásnak.

14.3.3. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

„Amit hallok elfelejtem, amit láttam arra emlékszem, amit csináltam, azt tudom”

ókori görög mondás

Cél: Az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése spontán és szervezett tevékenységek által.

Az értelmi képességek fejlesztése, a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése, alkalmazkodva az életkori és egyéni sajátosságaikhoz, eltérő fejlődési ütemükhöz.

Feladatok:

- Olyan légkör biztosítása, amelyben a gyermekek cselekvően, több érzékszerven keresztül szereznek tapasztalatokat. Olyan tanulást támogató légkör megteremtése, mely során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Ismeretek, tapasztalatok nyújtásával a gyermekek megismerési vágyának kielégítése.
- Az érdeklődésük és aktivitásuk fenntartása változatos tevékenységek biztosításával.
- A spontán ismeretszerzés lehetőségeinek kihasználása.
- A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagok, eszközök, digitális anyagok és eszközök kritikus, céljainknak megfelelően használata.
- Felfedezéssel történő tanulás, konstruktív pedagógiai szemlélet érvényesítése.

- Olyan tevékenységformák szervezése, melyben a gyermek egyéni képességeihez igazodva a környező világot komplexitásában, összefüggéseiben, organikus egységben mutatjuk meg, segítve ezzel a gyermek egységes világlátásának kialakítását.

Alapelvek:

- Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a probléma megoldására irányuló tevékenységek kellően motiválják a gyermekeket tapasztalatok szerzésére.
- Fejlesztésük során szem előtt tartjuk egyéni képességeiket, ismereteiket, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekek a cselekvés örömétől vezérelve játékosan tevékenykedjenek, szorongás nélkül végezzék feladataikat.
- Lehetőséget adunk arra, hogy egyéni kíváncsiságukat, érdeklődésüket kielégítve, kapjanak választ kérdéseikre.
- Mindenkor törekszünk a spontán és szervezett tanulási helyzetek megteremtésére az óvodai nevelés egész folyamatában.
- A gyermekek személyiségének ismeretében segítjük őket a kudarc feldolgozásában, apróbb lépésekben támogatjuk a feladat sikeres folytatásában.
- Nevelésünk során sokoldalú ismeretek nyújtására, tapasztalatok szerzésére, komplexitásra törekszünk.
- Úgy választjuk meg módszereinket, hogy a gyermekek aktívvá, befogadóvá, érdeklődővé váljanak, az ismeretszerzés lehetőségét gyakorlati problémák köré csoportosítjuk, így a gyermek nem passzív szemlélője, hanem aktív résztvevője, szervezője, alakítója a folyamatoknak, próbálkozik, kísérletezik, felfedezéseket tesz, ezáltal fejlődik kreativitása.
- A differenciált képességfejlesztés megvalósítása érdekében törekszünk a mikro-csoportos foglalkoztatási forma, és a kooperatív tanulási folyamatok mind szélesebb körben történő alkalmazására, alkalmazkodva az egyes tevékenységi formák nyújtotta lehetőségekhez.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos minta – és modellkövetés,
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés, tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémamegoldás

14.3.3.1. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Cél: A gyermekekben pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez, és környezettudatos szemléletmód kialakítása. Változatos tapasztalatok szerzésének biztosítása a környezet formai, mennyiségi, téri viszonyiról.

Feladatok:

- A gyermekeket körülvevő természeti -, emberi-, tárgyi környezet tapasztalati úton való megismerésének biztosítása, téri, formai, mennyiségi viszonyainak felfedeztetése.
- A gyermek természeti -, emberi -, tárgyi környezetére vonatkozó meglévő tapasztalatinak a figyelembevétel és annak biztosítása, hogy azt tevékenységeiben alkalmazza.
- A természet szeretetének, a környezet védelmének megalapozása.
- A valóság felfedeztetése, pozitív érzelmi viszony alakítása a természethez, az emberi alkotásokhoz, ezek védelméhez és értékmegőrzéséhez.
- Annak biztosítása, hogy a gyermekek közvetlen módon találkozzanak a természetvédelemmel, a fenntartható fejlődés érdekében pozitívan formálódjon, alakuljon környezettudatos szemléletük.
- A szülőföldhöz, a nemzeti, helyi családi kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, a közösséghez tartozás élményének erősítése. Ismeretek, tapasztalatok nyújtásával megismerési vágyuk kielégítése. Az ismeretek, az élmények minél több érzékszervvel való megtapasztalásának, valamint a több szempontú felidőzésnek a biztosítása.

- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képessége fejlődésének elősegítése, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A gyermek matematikai tartalmú tapasztalatainak, ismereteinek, képességeinek megalapozása.
- Olyan problémahelyzet teremtése, amely serkenti a gyerekeket a logikus gondolkodásra és fejleszti problémafelismerő- és megoldó képességüket.
- Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek, változatos tevékenységekben való gyakorlása.

A nevelési folyamat tartalma

- Élményszerző séták során megfigyelik az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás változásait. Összefüggéseket keresnek az időjárás változás és a természeti változások között (emberek világa, növények – és állatok világa).
- Megfigyelik a zöltség, gyümölcs piac kínálatát, minden évszakban és folyamatosan gyűjtik a természet kincseit, amit felhasználnak tevékenységeikben.
- Tapasztalatokat szereznek a közvetlen környezeten túl, a tágabb környezetről is, formákról, nagyságokról, mennyiségekről. Megtapasztalják, hogy a környezetünkben található dolgok összehasonlíthatók, szétválogathatók, sorba rendezhetőek, különböző szempontok szerint.
- Rügyeztetést, csíráztatást, hajtást végeznek, figyelemmel kísérik a növények növekedését. Lehetőség szerint részt vesznek a kertgondozásban.
- Folyamatosan bővülnek ismereteik a családról, családtagjaikról, a családban betöltött szerepekről. Tudják fontosabb személyes adataikat.
- Ismerkednek, tapasztalatot szereznek szűkebb és tágabb környezetükről (intézmények, üzletek, középületek, stb.), ellátogatnak az iskolába.
- Változatos elemekből szabadon, ill. minta alapján építenek. Geometriai tulajdonságok alapján összehasonlítják az épületeket, építményeket.
- Gyakorolják a közlekedést, ismerkednek az alapvető szabályokkal, a közlekedési eszközökkel (vízi, légi, szárazföldi). Közvetlenül szerezzenek tapasztalatokat a közlekedési dolgozók munkájáról.

- Az adódó lehetőségek kihasználásával, természetes környezetükben szerezzenek tapasztalatot az állatokról, gondoskodjanak a madarak téli etetéséről.
- Játékosan ismerkednek testükkel, testrészeikkel, megnevezik azokat. Beszélgetnek az érzékszervek funkciójáról, azok védelméről, az egészségmegőrzésről.
- Megfigyelik az emberek munkáját, a munkafolyamatokat.
- Gyakorolják a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík és mennyiség szemléletük.
- Tükörrel tevékenykednek, mely fontos feltételét képezi a téri percepció kialakulásának, gyakorolják más területen is a térben és síkban való tájékozódást.
- Halmazműveletek végeznek, párosítanak, ismerkednek a relációkkal, a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmával, ezáltal megalapozódik számfogalmuk.
- Gyakorolják a geometriai fogalmak, szabályszerűségek alkalmazását, a formák felismerését, tulajdonságaik megkülönböztetését.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, saját születési helyüket, idejüket.
- Tudják az évszakok, napok és napszakok nevét, sorrendjét, azok jellemzőit. Felfedezik az évszakok szépségét, tudnak gyönyörködni benne.
- Ismernek gyűjtőfogalmakat.
- Felismerik a közvetlen környezetükben előforduló növényeket, azok gondozásában részt vesznek, egyszerű munkaműveleteket végeznek.
- Tudják a fontosabb házi-, erdei állatok nevét, főbb tulajdonságait.
- Alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Testük részeit felismerik, megnevezik.
- A környezetükből szerzett ismereteiket a játékukban is felhasználják, átéli, gyakorolják, és egyéb tevékenységeikben is alkalmazzák.
- Felismerik, megnevezik a környezetükben előforduló színeket.

- Kialakul számfogalmuk, tudnak tárgyakat, halmazokat, személyeket összehasonlítani, szétválogatni, és sorba rendezni, megadott, vagy saját szempont alapján.
- A sorozatok készítését mennyiségi- és minőségi tulajdonságaik szerint végzik.
- A tárgyak összemérése magasság, hosszúság, szélesség szerint, valamint tömeg, űrtartalom, terület szerint történik. Képesek az összemérés eredményének szóbeli kifejezésére.
- A halmazok összehasonlítását, elemek párosítását az egyéni fejlettségtől függően végzik.
- Képesek a sorba rendezett elemek helyét a sorban megnevezni: sorszámok.
- Tapasztalatokat szereznek a geometria körében: építés szabadon, különféle elemekből, síkbeli alkotások szabadon, mozaiklapokból.
- Képesek a térben és a síkban ábrázolt világban tájékozódni. Tudnak irányokat azonosítani és megkülönböztetni (alá, fölé, mellé, jobbra, balra, stb.).
- Játékos mozgásokat, tevékenységeket végeznek tükör előtt, megkülönböztetik a szimmetrikus és nem szimmetrikus alakzatokat.

14.3.3.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

Cél: A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése. A helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. Megfelelő irodalmi élmények nyújtása, az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladatok:

- A verseléshez és meséléshez szükséges derűs, nyugodt légkör biztosítása.
- Változatos irodalmi anyaggal (magyar gyermekköltészet, népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét felelevenítő mondavilág történetei, meséi, klasszikus és kortárs irodalmi művek) esztétikai élmény nyújtása a gyermekeknek.
- Irodalmi élmények iránti igény megalapozása.

- Változatos irodalmi élmények nyújtásához az óvónő mese-vers repertoárjának folyamatos gazdagítása.
- Igényes, értékes irodalmi alkotások válogatása.
- Az irodalmi művek (versek, mesék) tiszta, érthető, kifejező módon történő bemutatása.
- A személyiségfejlesztés érdekében a mindennapos mesehallgatás biztosítása.
- Olyan irodalmi élmény nyújtása, mely elősegíti a gyermek szorongásainak feloldását, tájékoztatja a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonylatairól, a megfelelő viselkedésformákról. Ráébreszti az ok-okozati összefüggésekre, a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra.

A nevelési folyamat tartalma:

- A népi mondókák nagy élvezetet jelentenek a gyermekek számára, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságban hallgatják azokat. Ez a többször átélt kontaktus sokat jelent a felnőtt és a gyermek érzelmi egymásra találásában.

A gyermekek az óvónővel együtt sokszor ismételtetik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, egyszerű mondókákat. Az ismételtetés, a folyamatosság, a ritmikus mozgás élménye érzelmi megnyilvánulásokat, örömet vált ki belőlük. Az egyszerű állatmeséken keresztül az óvónő fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására.

A mese többszöri meghallgatása után a dramatikus feldolgozás élményt nyújt a gyermekek számára, megjelenítenek egyszerű meséket.

Megismerkednek bábozással megjeleníthető rövid, párbeszédes formában előadható jelenetekkel, melyekhez könnyen mozgatható sík-, fakanál- és ujjbábokat használnak.

- Kialakul a mese és a versek iránti érdeklődés, mely élményeikhez, hangulatukhoz kapcsolódva jelenik meg.

Igénylik, várják az óvónő meséit, játékukban önálló kezdeményezésként is gyakran előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsaszövegű kiolvasók ismételtetése.

Megjelenítenek meséket, rögtönöznek, bábjátékok esetenként verses mesét ismernek meg.

- A már korábban megismert népi mondókákat, verseket mondogatják. A gyermekek életkorának megfelelő találós kérdések fejlesztik az értelmi képességüket, felébresztik képzeletüket, fejlesztik emlékezetüket, jártasságukat a megfigyelésben, a következtetések helyes levonásában.

Ez a kor a mesehallgatás igazi ideje. A számtalan mese hallatán kialakul a gyermekek mesetudata. Még mindig szívesen hallgatják az előző évben hallott állatmeséket, de az igazi irodalmi élményt a cselekményesebb, terjedelmesebb, novellisztikus, realisztikus mesék és a bonyolult, gyakran elágazó szerkezetű tündérmesék jelentik számukra. Az óvónő közmondásokkal erősíti a mese erkölcsi mondanivalóját, egy-egy szereplő jellemző tulajdonságát.

Ennek a korosztálynak már bátran válogathat a csali - és a tréfás mesék köréből is. Az irodalmi értékű műmesék és elbeszélések is nevelőértékűek ebben a korban.

A meseregényeket is szívesen hallgatják folytatásokban, a verses mesék is kedveltek.

A hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Az óvónő és a nagycsoportos korú gyermekek báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek az ünnepeken, rendezvényeken, illetve alkalmanként a hétköznapiakon is.

Megpróbálják a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását.

A mesélés minden nap megjelenik a nevelőmunkában, minden csoport maga alakítja ki szimbólumrendszerét a mesehallgatáshoz.

Az irodalomhallgatás éves ritmusát az évszakokhoz, népszokásokhoz, jeles napokhoz, esztétikai tevékenységekhez, vagy a gyermekek főbb tevékenységformáihoz igazítjuk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek, játék közben ismert rímeket, oda illő szövegeket mondogatnak.
- Az elhangzott mondóka, vers ismétlését kérik.

- Várják és kérik a mesemondást, segítenek a mesehallgatás feltételeinek kialakításában.
- Figyelmesen, csendben hallgatják végig a mesét, megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások.
- A verses mesék, folytatásos mesék szálaikat össze tudják kötni.
- Néhány kedvelt mesehősük megtörtént dolgait beleviszik játékukba.
- Az ismert mesei motívumok rajzolása, bábozása, dramatizálása, kedvelt tevékenységeik közé tartozik.
- A mesében szereplők szép vagy furcsa hangzású nevét, érdekes szólásait megjegyzik, az elhangzottakról beszélgetnek.
- Ismerik az óvoda gyermekkönyvespolcát, a könyveikre vigyáznak.
- Önállóan mondanak hosszabb-rövidebb verseket, meséket.
- A megkezdett mese, történet folytatását saját fantáziájuknak megfelelően folytatják.

14.3.3.3. ÉNEK –ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Cél: A gyermekek ének-zenei tevékenységek iránti érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük formálása, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése és zenei kreativitásuk alakítása.

Feladatok:

- A zenei neveléshez szükséges feltételek megteremtése (hely, idő, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör).
- Zenei képességeik hallás és ritmusérzékük, ritmikus mozgásuk, zenei kreativitásuk fejlesztése. Életkorukhoz igazodó zenei anyag választása (ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, kortárművészeti alkotások).
- Zenei készségük, képességük fejlesztése.
- A gyermekekben az esztétikus mozgás igényének felkeltése.
- A zene megszerettetése, pozitív érzelmi hatásának elmélyítése, a zenei anyanyelv kialakítása.

- Az ünnepek esztétikai élményének, a közös éneklés örömeivel és tudatosan választott zenei anyaggal történő gazdagítása.
- A gyermekek megismertetése a koruknak megfelelő dallam és ritmus hangszerekkel, építve a spontán utánzásra.
- Az óvónő zenei eszköztárának folyamatos fejlesztése, bővítése.
- A zenei élménynyújtás lehetőségeinek minél teljesebb kihasználása, figyelembe véve a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi gyerekek hovatartozását.
- A mindennapi éneklés, zenélés megvalósítása a felnőtt minta spontán utánzásával.

A nevelési folyamat tartalma:

- Megismernek olyan ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel együtt játszhatnak (arc, kéz, ujj és lovagoltató játékok).

A kicsik egyszerű énekes játékokat játszanak, amelyek játékos mozdulatokkal kísérhetők. Komponált gyermekdalt tanulnak az ünnepek köszöntésére.

- Szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító körjátékokat játszanak.

Az utánzó játékok mellett változatos sorformákat, csiga, kígyóvonal, sort alkotó játékokat is megismernek.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek egyéni illetve kisebb csoportokban is énekelnek. Különböző formában kifejezik a halk- hangos, *gyors-lassú*, magas – mély közötti különbségeket.

Többféle népi ritmuseszközt használnak a ritmusérzék fejlesztése érdekében.

Egyszerű ritmushangszereket készítenek az óvónő segítségével.

Érzik az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, a mondókák, dalok ritmusát, ezek hangoztatásához felhasználják a készített és meglévő hangszereket is. Játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal.

- Képesek bonyolult kapus, hidas játékokat játszani.
Találkoznak változatos térformákkal, sorgyarapító-, fogyó-, szűkülő-, táguló körrel, kettős körrel, stb.
Megismerkednek egyszerű tánclépésekkel, amit a felnőtt utánzásával követnek.
Variálják a játékok mozgásanyagát, közösen kitalálnak újabb mozgásokat.
A gyermekek egyénileg is szívesen énekelnek.
A halk-hangos éneklést összekapcsolják tempóváltoztatással, dallambújtatással.
Ebben a korban megkülönböztetik és kifejezik az egyenletes lüktetést, a ritmust, a kettős lüktetést, megismerik a szinkópát és a szünetet.
Egy-egy zenei feladatot többféleképpen megoldanak, formálódik alkotókészségük.
Az óvónő a zenei nevelést kötött és kötetlen formában szervezi.
Lehetőséget biztosít arra, hogy a zenei képességfejlesztő játékokat szabadidőben is gyakorolhassák a gyerekek.
Ünnepek alkalmával a zeneiskolások az óvodások életkorának megfelelő zenei műsorral teszik színesebbé az ünnepi várakozást.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek a mondókákat – az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- A gyermekdalokat biztonsággal éneklük csoportosan és egyénileg is, önállóan tudják elkezdeni azokat.
- Egyszerű dallamotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget és azt éneklés közben, saját hallásuk alapján térben, kézzel mutatják.
- Ismerik a halk és hangos közötti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Felfigyelnek a természet és környezet hangjaira, megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen és beszédhangon egyaránt.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.

- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak, csoportosan és egyénileg is.
- Ismerik a gyors- lassú közötti különbséget, a tempókülönbséget más fogalom párokkal is összekapcsolják.
- Ütőhangszereket használnak: lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelnek.
- A bemutatott élőzenét, népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.
- Egyöntetűen körben járnak szép testtartással, kézfogással. Térformákat alakítanak ki. Az egyszerű játékos táncos mozgásokat szépen megformálják, kedvvel végzik azokat.

14.3.3.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Cél: Tevékenységre ösztönző légkör és örömteli cselekvés biztosításával, a gyermekek élmény és fantáziavilágának, kreatív önkifejezésének, szép iránti nyitottságának fejlesztése.

Feladatok:

- Az ábrázoláshoz szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, és a jó minőségű eszköz).
- Az ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeinek, megteremtése a gyermekek motiválása a tevékenységek végzésére.
- Az élmény-, és fantáziaviláguk gazdagítása a megfigyelés, a képzelet, az ábrázolás által.
- Tér, forma és színeképzeteik kialakulásának, gazdagodásának segítése.
- Az ábrázolással kapcsolatos szokások kialakítása.
- Az önálló elképzelések megvalósításának elősegítése.
- Az esztétikai élmények iránti vágy megalapozása.
- A környezet esztétikus kialakításával a gyermekek szépérzékének fejlesztése.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására.

- A gyermeki személyiség fejlesztése a műalkotások és népművészeti elemek, nemzeti szimbólumok megismertetése által.

A nevelési folyamat tartalma

- A gyermekek megismerkednek anyagokkal, eszközökkel és különböző technikákkal. Engedjük, hogy szabadon próbálkozzanak, ehhez megfelelő helyet, időt, eszközt biztosítunk.

A firkálás, mázolás, mintázás során átélik a felfedezés, alkotás, a színek a formák adta örömet és esztétikai élményt.

Firkáikra a lendületes vonalvezetés jellemző, a firkából kilépő gyermeket egyénileg segítjük a tovább lépésben.

- Segítjük az élményekhez kapcsolódó képalkotó tevékenységet.

A gyermekek rajzaiban megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekmények saját elképzelés alapján történő kifejezése.

Átélik a felfedezés, az alkotás, a színek, formák adta örömet, esztétikai élményt.

A rajz és a festés mellett munkáikban megjelennek az egyéb kézimunkák és kézműves technikák.

A jeles napi készülődések során a gyermekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös elkészítésében (pl.: adventi koszorúkészítés, mézeskalács gyúrása, díszítése, farsangi maszk készítése, húsvéti tojások díszítése, májusfa szalagozása).

A gyermekek utánczás útján termésekből egyszerű eszközöket, játékokat készítenek.

Segítenek az eszközök előkészítésében, elrakásában.

- Egyre gazdagabb, bonyolultabb dolgok létrehozására képesek. Ebben az életkorban már készségszinten kezelik az eszközöket.

Képalakítás során közös alkotásokat is létrehoznak. Munkáikban különleges technikai megoldásokat alkalmaznak (kollázs, batikolás, dombormű, lenyomatok, makettek), megkeresik a szükséges eszközöket. Megjelenik

rajzaikban a többalakos cselekményábrázolás, melynek témái saját élményeken alapulnak vagy a mesék, versek, énekes játékok cselekményét mutatják be. Megismerkednek olyan népművészeti és díszítő technikákkal, mint pl. szövés, varrás, fonás, melyeket a környezetük díszítésére is felhasználnak. A természet és a természetes anyagok (csuhé, rafia, gyékény, gyapjú, fűzfavessző, mákgubó, kukoricaszár, különféle termések), lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására. Különböző anyagokból ajándékokat is készítenek, mellyel átéli az ajándékozás örömét.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére. Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében nagyrészt biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban megjelenítik kedvelt színeiket, alkalmazzák a színárnyalatokat.
- Formaábrázolásukat változatosság jellemzi, képesek kiemelni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, formákat.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák.
- Megfigyeléseik és elképzeléseik alapján tudnak különféle formákat mintázni.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kiegészítőket, maketteket.
- A közös munkák értékelése során saját alkotásaikkal kapcsolatban véleményt nyilvánítanak.
- Tudják alkalmazni a különböző technikákat (papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás).
- Képesek önállóan díszíteni tárgyakat, az óvónő irányításával szívesen vesznek részt az óvodai környezet szépítésében

14.3.3.5. MOZGÁS

Cél: A természetes mozgáskedv fenntartása, mozgásigény kielégítése.

A rendszeres egészségfejlesztő mozgás megszerettetésével a testi képességek, pszichomotoros készségek és képességek sokoldalú fejlesztése, az egészség megóvása, a harmonikus, összerendezett, nagy és kismozgások kialakítása.

Feladatok:

- A mozgáshoz szükséges feltételek (hely, idő, eszköz) megteremtése.
- A mozgásigény kielégítéséhez szükséges lehetőségek, a mozgás megszerettetése, figyelembe véve az egyéni szükségleteket, képességeket.
- A rendszeres, aktív mozgás biztosítása, a gyermekek egészségének megóvása, az egészséges életmód iránti igény felkeltése érdekében.
- A mozgásfejlesztésben a derűs légkör, a jó hangulat megteremtése.
- A különböző mozgásformák elsajátításának folyamatában a gyermekek mozgástapasztalatának, játékos kedvének figyelembe- vétele.
- Mozgásuk, egyensúlyérzékük, nagymozgásuk, finommotorikájuk folyamatos fejlesztése.
- A mindennapi rendszeres mozgás igényének kialakítása.
- Az alapvető mozgásformák gyakorlása által sokoldalú mozgástapasztalatok szerzésének biztosítása (a helyes testtartás, izomegyensúly, álló-és kondicionális képesség érdekében).
- A harmonikus, összerendezett mozgás kialakulásának elősegítése.
- A gyermeki szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességének figyelembevétel.
- A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése, a személyiség akaratú tényezőinek (pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés) alakítása.

A nevelési folyamat tartalma:

Mindennapos szervezett és szabad mozgás

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk, hogy a nap folyamán biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekhez a csoportszobában és a szabadban egyaránt.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy az aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelők egymáshoz alkalmazkodva, egymásra figyelve tevékenykedjenek. A természetes nagymozgások fejlődését a természet adta lehetőségek kihasználásával is elősegítjük.

A szabad mozgás szervezése során 3-4 éves korban elsősorban a természetes nagymozgást, 4-5 éves korban a szem-kéz, szem-láb koordinációt és az egyensúlyérzéklet, 5-6-7 éves korban a finommozgást fejlesztjük.

A mindennapos testnevelés a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be, ez a mozgás felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését. Ezt a tevékenységet az óvónő naponta egyszer szervezi. Időtartama a gyermekek fejlettségétől függően **5-10 perc**.

A mindennapos testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik. Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint kézi szerekkel végezhető gyakorlat.

Természetesen idetartoznak a testnevelési játékok is.

A rugalmas napirend lehetőséget ad arra, hogy a mindennapos testnevelést, lehetőleg a szabadban, a nap bármely szakában szervezze az óvónő

IRÁNYÍTOTT MOZGÁSOS TEVÉKENYSÉGEK

Cél: Olyan tudatosan tervezett és szervezett mozgásos tevékenység végeztetése, mely által fejlődik a gyermekek testi képessége (fizikai erőnlét, gyorsaság, állóképesség, stb.) figyelembe véve egyéni érési ütemüket, szükségleteiket, képességeiket.

Feladatok:

- A gyermekek természetes mozgásának - járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás - fejlesztése.
- Gimnasztikai gyakorlatok, kézi szergyakorlatok és sokszínű, változatos testnevelési játékok szervezése.
- A gyermekek testi képességeinek, ügyességének, testi erejének, gyorsaságának és állóképességének fejlesztése.
- A kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazása.
- A foglalkozások feladatsorának összeállítása során a gyermekek egyéni képességeinek, tempójának, valamint a preventív testi nevelés feladatainak figyelembe vétele.
- Lehetőség szerint minél több foglalkozás szabadban történő szervezése.
- A mozgás megszerettetése érdekében szoros együttműködés a családdal.

A nevelési folyamat tartalma:

- Fontos a nagymozgások fejlesztése a melyek tartalmukban folyamatosan bővülnek.

Megismerkednek különböző futásformákkal feladatokhoz kapcsoltnak.

Játszanak ugrásgyakorlatokat (szökdelések, fel-, és lelépések, leugrások).

Ismerkednek egyszerű labdagyakorlatokkal (hajítás, távolba-, célba- feldobás, elkapás, gurítás).

Támaszgyakorlatokat végeznek (csúszás, mászás, kúszás).

A talajtorna elemei közül a test hossz tengelye körüli gurulással próbálkoznak.

Egyensúlyozó játékokat játszanak.

A mozgásos játékokhoz többféle kézi szert alkalmaznak.

Az első év játék anyaga jórészt a futójátékok, egyszerű fogójátékok begyakorlásából álljon, míg megszokják a mozgásteret, egymás kikerülését, a társakkal való mozgást.

Ebben a korban fontos a lemásolás lehetősége, a mintakövetés, ezért a gyakorlatokat, játékokat egy időben mondja, mutatja az óvónő, együtt mozog a gyermekekkel, így egy időben látják, hallják, tapasztalják a végzett mozgást.

- Az óvónő nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék fejlesztésére, az oldaliság érzékeltetésére, a tér mozgásos megismerésére.

A futásgyakorlatok bővülnek az akadályon való átfutással, átbújással, tárgyhordással, irányváltoztatással.

Ugrásgyakorlatokat (le- és felugrásokat, támaszugrásokat, a mélyugrással és a távolugrással gazdagítva) szervez.

A dobásoknál kiemelt szerepet kapnak a célra irányított és a távolba dobások, gyakran játsszanak labdajátékokat.

A támaszgyakorlatokat a talajon kívül szereken is gyakorolják.

A talajtorna elemei a gurulóátfordulással, és a kézállás előgyakorlatával egészülnek ki.

Az óvónő tervez lábboltozat-erősítő speciális járás-, és gimnasztikai gyakorlatokat. A játékok új szabályokkal bővülnek, melyeket a gyermekek pontosan betartanak.

- Hangsúlyt kap az észlelés, az alaklítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakulása, és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása.

Az óvónő továbbfejleszti a gyermekek önállóságát, bátorságát, kitartását, alakítja társas kapcsolataikat (egymás segítése, a társakhoz való alkalmazkodás képessége, mások sikereinek elismerése).

Különböző típusú futógyakorlatokat végeznek: sorverseny, váltóverseny, versenyfutás. Megismerik a fokozódó futást, a lassú futást, a gyors futást. Sorozat ugrásokat végeznek különböző magasságú és távolságú akadályokon át.

Gyakorolják a magas- és távolugrást nekifutással. Páros és egy lábon szökdelnek.

Célba dobnak egy és kétkezes alsó- és felsődobással.

Labdagyakorlatok során különböző módon vezetik a labdát, járás és futás közben.

Tudnak párban labdázni.

Támaszgyakorlatokat végeznek párosan is (pl. talicskázás).

A talajtorna elemeit változatos körülmények között gyakorolják (emelt szereken is), próbálkoznak a hátrafelé gurulással és a kézállással is.

Egyensúlyoznak különböző szélességű padon, szalagon.

A futó-, fogójátékok szabályai bonyolultabbak, sor-, és váltóversenyekkel egészülnek ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé és megfelelő ritmusúvá válik.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Növekszik teljesítőképességük.
- Fejlődik tér és idő tájékozódó képességük, gyorsaságuk, kialakul testsémájuk, oldaliságuk, a mozgásban kitartóak.
- Mozgástapasztalatuk az egyensúlyozásban és az ugrásban is növekszik.
- A szabályok pontos betartásával egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak.
- Nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak. Ugrásukat a talajéréskor fékezni tudják.
- Hátsó függőállásban lábmozgást végeznek.
- Kislabdát hajítanak távolba és célba. Labdát vezetnek járás és futás közben.
- Mozgásban kitartók, annak tempóját, irányát, végrehajtási sebességét tudatosan képesek változtatni.
- Gyakorlatvégzés során a különböző eszközök használatakor a feladatvégzésben képesek megóvni saját és mások testi épségét.

15. AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként, a gyermekek többsége az óvodás kor végére, 6-7 éves korra eléri az

iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotba, melyben majd az iskolában, óvodásból iskolássá szocializálódik.

Gyermekeink, a mindenkori törvényi rendelkezésnek megfelelően kezdik meg iskolai tanulmányaikat.

A rugalmas beiskolázás, az életkor figyelembevételével, lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolai élet megkezdésének testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai élet megkezdéséhez.

- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Finom- és nagymozgása harmonikus, összerendezett.

Viselkedését, testi szükségleteit szándékosan irányítani tudja.

- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek:
  - nyitott, érdeklődő,
  - képességei alkalmassá teszik a tanulás megkezdéséhez,
  - észlelése tovább differenciálódik,
  - fejlett a téri észlelése, vizuális, akusztikus differenciáló képessége,
  - kialakult a testsémája, térbeli mozgásfejlettsége,
  - az önkéntelen emlékezetei bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
  - nő a szándékos figyelme, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma és terjedelme,
  - az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,
  - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél,
  - tisztán ejti a magán – és mássalhangzókat,
  - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a környezetéről,(név, lakcím, szülei foglalkozása, napszakok, gyalogos közlekedés szabályai, stb.),
  - ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, évszakokat, stb.,

- elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkezik.
- A **szociálisan** érett gyermek:
  - készen áll az iskolai élet, a tanító elfogadására,
  - képes együttműködésre, kapcsolatteremtésre,
  - egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségleteit,
  - feladattudata kialakulóban van, feladatértése, feladattartása egyre eredményesebb.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Mindezt figyelembe véve tárjuk fel, mikor válik stabillá a gyermek – testileg, lelkileg, szociálisan, – a sikeres iskolai élet megkezdésére, illetve ehhez kapcsoljuk mindazon mutatók összességét, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőjeként jelennek meg pedagógiai munkánk eredményeként.

16. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI:

„ Engem ne emeljen a magasba senki, ha nem tud addig tartani, míg tényleg megnövök. Guggoljon ide mellém ki nem csak hallani, de érteni akar, hogy közel legyen a szívdobogásunk.”

Birtalan Ferenc

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉS

16.1. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet.

Cél: Minden gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Feladatok:

A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az intézmény vezetője felel.

A gyermeki jogok védelme azonban minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

2018. 09. 01-jétől az óvodai gyermekvédelmi munkát, óvodai szociális segítő segíti.

Az óvodai szociális segítő feladatköre:

Az óvodai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel támogatást nyújt az intézménybe járó gyermekeknek, a gyermekek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.

Az óvodai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat lát el.

Ennek keretében segíti:

- a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedésben,
- a gyermek óvodai nevelési kötelezettségének teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- a gyermek családját, a gyermek óvodai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák feloldásában,
- prevenciós eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztettségének kiszűrését,
- a jelzőrendszer működését.

Az intézményt érintő gyermekvédelmi feladatokat az óvodai szociális segítő, az intézményvezetővel együttműködésben látja el.

Az óvodai szociális segítő szolgáltatás ellátásáról a család- és gyermekjóléti központ együttműködési megállapodást köt az intézménnyel.

Óvodapedagógus gyermekvédelmi feladatai:

- a gyermekek családi helyzetének, körülményeinek figyelemmel kísérése, feltárása,
- szükség esetén családlátogatások megszervezése,
- segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére,
- az óvodai keretek között megvalósítható kompenzálás biztosítása,
- egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése,
- a szülővel való közvetlen viszony kialakítására,
- szociális segítségnyújtás megszervezése,
- szükség esetén jelzés, a gyermek és ifjúságvédelmi felelős, valamint az intézményvezető felé,
- preventív, korrekatív programok szervezése,
- személyes törődéssel és fejlesztéssel a gyermek fejlődésének segítése.

A vezető-helyettes gyermekvédelmi feladatai:

- koordinálja az adott feladatellátási hely gyermekvédelmi munkáját,
- kapcsolatot tart a szociális segítővel és szükség esetén jelzéssel él felé,
- kimutatásokat készít, adatokat gyűjt a legfontosabb gyermekvédelmi mutatókról,
- tájékoztatást ad és segítséget nyújt a rászoruló családok számára,
- szükség esetén jelzéssel él az intézményvezető felé minden olyan esetben, amikor a felmerülő probléma pedagógiai eszközökkel nem orvosolható.

Az intézményvezető gyermekvédelmi feladatai

- Tervezi, szervezi és irányítja az óvodai gyermekvédelmi munkát.
- Kapcsolatot tart a szociális segítővel, valamint a gyermekvédelmi intézményekkel.
- Pedagógiai eszközökkel nem megoldható gyermekvédelmi probléma esetén jelzéssel él a Család – és gyermekjóléti szolgálat, valamint a Család – és Gyermekjóléti Központ felé.
- Gyermekvédelmi ügyekben adatokat szolgáltat a fenntartó felé.
- Ellenőrzi a gyermekvédelmi munka megvalósulásának színvonalát.
- Felel a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek a köznevelési intézményhez kapcsolódó feladatai koordinálásáért.

Alapelvek:

- Óvodai nevelésünkön belül minden gyermek részére biztosítjuk azon jogukat, hogy a képességeinek, érdeklődésének, adottságainak, tehetségüknek megfelelő nevelésben részesüljenek.
- Segítjük a csoportokban a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben élő gyermekek felzárkóztatását. Alkalmazzuk a differenciált bánásmódot, a megfelelő korrekciót.
- A szülők felé elfogadóak vagyunk. Együttműködő, bizalomteljes kapcsolatot alakítunk ki, hogy szükség esetén nevelési tanácsainkkal, életvezetési javaslatainkkal segítségükre legyünk a problémák megoldásában, melyben fontos feltétel a diszkréció.
- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében különös figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos és a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésére.

A gyermeki jogok különösen:

- A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.
- A fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek joga van a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátáshoz.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.
- A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.
- A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.
- A gyermek helyettesítő védelme során tiszteletben kell tartani lelkiismereti és vallásszabadságát, továbbá figyelemmel kell lenni nemzetiségi, etnikai és kulturális hovatartozására.

16.1.1. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Célja: Az érzelmi biztonságot, megfelelő környezetet nyújtó, gyermekközpontú nevelés, a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése. A valamilyen ok miatt hátrányt szenvedett gyerekek hátrányainak, lemaradásainak kompenzálása, az egyenlő hozzáférés biztosítása.

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

Gyermekvédelmi munkához kapcsolódó fogalmak tartalmi meghatározása.

Beilleszkedési, tanulási, magtartási nehézséggel küzdő gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelmi vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Kiemelten tehetséges gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül **egy fennáll:**

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a

rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző **16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,**

c) a gyermek **elégtelen lakókörnyezete**, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában **szegregátumnak** nyilvánított lakókörnyezetben **félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban**, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az a)–c) pontjaiban meghatározott **körülmények közül legalább kettő fennáll,**

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza,

Kiemelt gondoskodást és állandó odafigyelést igényel az a **beteg gyermek**, aki valamilyen fejlődési rendellenesség vagy speciális egészségkárosodás miatt szorul segítségre.

Az esélyegyenlőségek megvalósulása érdekében tett lépéseink:

- a gyermekek óvodai beíratásának támogatása (három éves kortól) a minél teljesebb körű és minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása, hiányzások minimalizálása,
- mentálhigiéné-egészségvédelem feladatainak folyamatos megvalósulása,
- a gondozási és testi szükségletek kielégítése,
- az egészséges én-kép fejlesztése,
- bizalom, biztonságérzet erősítése,
- szociális készségek fejlesztése,

- esetleges peremhelyzet feloldása,
- az elfogadás elvének biztosítása, szemléletformálás,
- kommunikációs készségek fejlesztése,
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása,
- gyermekrendezvények szervezése (játszóházak, gyermeknap, színház, bábszínház, kiállítások látogatása, játékos sport délelőttök),
- korrekt partnerkapcsolat kialakítása a szülőkkel, rendszeres tájékoztatás a gyerekek fejlődéséről,
- családlátogatások, nyílt napok, fogadóórák, szülői értekezletek, munkadélutánok, nyitott ünnepek, családi játszóházak, családi sportdélutánok, szülői ankétok, a gyermekneveléshez közvetlenül kapcsolódó előadások szervezése meghívott előadókkal,
- gyermekjóléti szolgáltatások megszervezése (ruha-, játék egyéb gyűjtése)
- egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése,
- gyermekorvosi, védőnői tanácsadás,
- az iskola alkalmasság elérését támogató pedagógiai munka biztosítása,
- az óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása,
- a fejlettség szerinti beiskolázás elősegítése,
- a gyerekek fejlődésének után követése az általános iskola első évében,
- folyamatos és rendszeres konzultáció a gyermekvédelmi intézményekkel, esetmegbeszélések,
- a személyi feltételek folyamatos biztosítása a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel küzdő gyerekek nevelésével kapcsolatban,
- a továbbfejlődés érdekében a továbbképzések folyamatos biztosítása, (az anyagi lehetőségek függvényében),
- a tárgyi feltételek folyamatos biztosítása.

Kapcsolattartás

A gyermekvédelmi feladatok ellátásában a gyermekek veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében együttműködünk:

Tiszaújváros Polgármesteri Hivatala:

- Jegyző
- Intézményfelügyeleti, Szociális és Sport Osztály

Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ:

- Család – és Gyermekjóléti Szolgálat
- Család – és Gyermekjóléti Központ
- „Napsugár” Bölcsőde

Társintézményekkel való kapcsolat:

- Tiszaújvárosi Református Óvoda
- Tiszaújvárosi Hunyadi Mátyás Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Tiszaújvárosi Széchenyi István Általános Iskola
- Tiszaújvárosi Kazinczy Ferenc Református Általános Iskola
- Tiszaújvárosi Szent István Katolikus Általános Iskola

B.A.Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tiszaújvárosi Tagintézménye

Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok

Tiszaújvárosi Városi Rendelőintézet

Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság

Tiszaújvárosi Járási Hivatal

- Járási gyámhivatal

Megyei Kormányhivatal

16.2. ÓVODÁNK TEHETSÉGSEGÍTŐ PROGRAMJA

A **Nemzeti Tehetség Program** és a Nemzeti Köznevelési Törvényértelmében külön hangsúlyt kap óvodánkban kora gyermekkortól kezdődően a tehetségsegítés, gondozás. Az óvodába lépéstől tudatos pedagógiai attitűddel figyeljük gyermekeinket. Minden gyermekben igyekszünk felfedezni azokat az adottságokat, készségeket, amelyek kivételes értékeket képeznek bennük.

A gyermeki személyiség megfigyeléséhez alkalmazott diagnosztikába beillesztjük azokat a szempontokat, tulajdonságjellemzőket, amelyek segítségével a gyermekekben **felfedezhetőek tehetségcsírái, a tehetségigéret jelei.**

Cél: Tehetséggondozó munkánk alapja az a szemlélet, hogy **minden gyermek tehetséges valamiben.**

Célunk a gyermeki képességek kibontakoztatási feltételeinek megteremtése, az interakciós képességek és egyéb alapvető (nyelvi, mozgásos, művészeti) készségek fejlesztése.

A gyermekek terhelhetőségének figyelembe vételével differenciált optimális fejlesztés, mellyel egyaránt fejlődnek erős és gyenge oldalai is.

A szülők bevonása, támogatása, együttműködő partneri viszony alakítása a tehetségsegítés folyamatában.

Hatékony együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal.

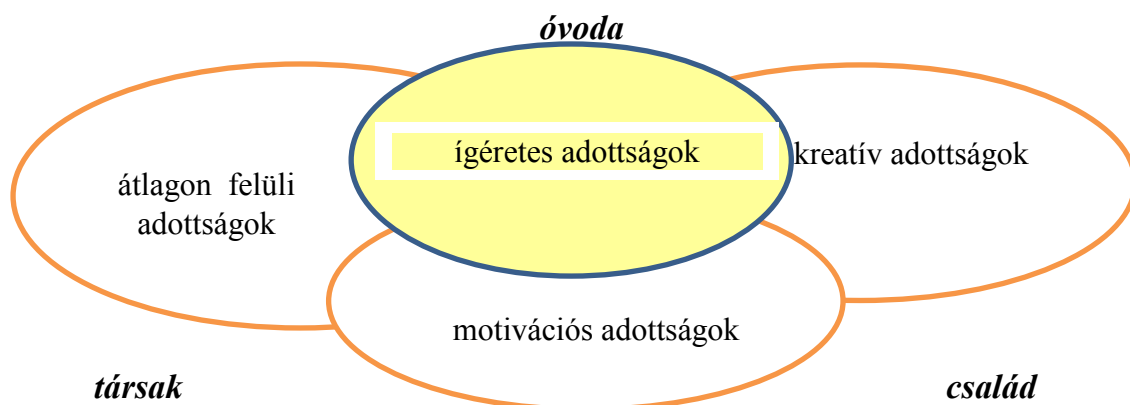
Feladatok:

- A gyermekek folyamatos megfigyelése, nyomon követése az óvodai tevékenységek során.
- Megfigyeléseink tehetségazonosító szempontsorról való diagnosztizálása.
- Azon **kivételes adottságok** felfedezése, beazonosítása, amelyeket érdemes különböző gazdagító programokkal tovább bővíteni.
  - 3-4 éves korban a felfedezhető tehetséggyanú jegyeinek rögzítése.
  - 4-5 éves korban egyéni fejlesztések elindítása integráltan a gyermek saját csoportjában.

- 5 éves kortól a gyermek érdeklődésének, egyéni motiváltságának és kreativitásának megfelelő gazdagító programba való bevonása a Gardner-i képességterületek szerint.
- Az óvodában megvalósuló tehetséggondozó programkeretei között **tehetségműhelyek működtetése** és annak hatásvizsgálata.
- Tehetségsegítő munkánk része a **tehetségtanácsadás**-szülők támogatása.
- Támogatjuk, segítjük a Tehetségprogram **hálózatosodási** kezdeményezéseit, részt veszünk a Tehetségpontok kezdeményezéseiben, programjaiban.
- Folyamatosan keressük az együttműködést a tehetségsegítésben érintett környezetünk minden tagjával.

Tehetségsegítő munkánk modellje:

Renzulli (1997) és Czeizel (1997) Mönks –alapján

Alapelvek:

- Óvodai nevelésünk keretei között minden gyermek részére biztosítjuk, hogy képességeinek, fejlettségének érdeklődésének, motiváltságának, kreativitásának megfelelő nevelésben részesüljön.
- Értékeinket, hagyományainkat őrizve sokszínű, sokrétű tehetségsegítésre törekszünk, mely kerüli az uniformizálást.
- A tehetségsegítő programokhoz biztosítjuk az esélyegyenlőséget.

- Alapelvünk, hogy minden óvodapedagógus tehetségsegítő, s ennek a feladatnak lelkiismeretes végzése közös társadalmi felelősségünk.
- Óvodai tehetséggondozó tevékenységünk rendszerét a Gardner-i képességterület-felosztásra építjük.

Tehetségterületek:

- logikai – matematikai,
- természeti,
- nyelvészeti,
- testi-kinesztetikus,
- térbeli-vizuális,
- zenei,
- interperszonális,
- intraperszonális,

Az óvodai gazdagító programokat a Gardner-i képességterületek felosztása, a tehetséggondozó óvodapedagógus szakmai hozzáértése, alkalmassága szerint működtetjük.

Az óvodai tehetségműhelyek 30 órás fejlesztőprogram szerint szervezik foglalkozásaikat.

A tehetségműhely-vezetője az alábbi dokumentumokat vezeti, kezeli:

- haladási napló (a műhelyfoglalkozásokon megvalósuló fejlesztőprogram rögzítése,
- a tehetségazonosításhoz alkalmazott diagnosztika (beválogatás – mérések eredményei),
- a tehetséggondozó program hatásvizsgálata,
- a gyermekek fejlődésének rögzítése, nyomon követése.
- tehetség tanácsadást rögzítő lapok

Az óvodánkban megvalósuló tehetséggondozás feltételrendszere:

Személyi feltételek:

Óvodánkban a tehetséggondozás valamennyi óvodapedagógus feladata. Tehetségműhely-vezetőinkre magas szintű mesterségbeli tudás, kiváló szakmai professziók, a választott tehetségterülethez speciális képzettségek megléte jellemző.

Az eredményességi mutatókat növeli az óvoda fejlesztőpedagógusaival, pszichológusával való együttműködés.

Tárgyi feltételek:

A fenntartó, az óvodai alapítványok, szülők és szponzorok segítségét kiaknázva megteremtjük a különböző tehetségműhelyek kiegyensúlyozott működését biztosító forrásokat.

Kihasználjuk a kínálkozó pályázati és innovációs lehetőségeket e források bővítésére.

Kapcsolattartás:

A tehetséggondozó munkánk hatékonyságának, eredményességének érdekében kiegyensúlyozott, folyamatos, őszinte kapcsolatot tartunk legfontosabb partnerünkkel a szülőkkel.

Építő, a gyermekek fejlődését szolgáló kapcsolatot tartunk a B.-A.-Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tiszaújvárosi Tagintézményével és a gyermekek nyomon követése céljából az iskolákkal.

Együttműködünk továbbá más tehetségpontokkal, valamint a MATEHETSZ-el.

16.3. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

Helyzetkép

Az óvodában olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése történik, akik a szakértői bizottság véleménye, illetve az óvodavezető döntése alapján a többi gyermekkel együtt nevelhetők. Az intézményben a funkcionális integráció valósul meg. A csoport napirendje rugalmasan alkalmazkodik a sajátos nevelési igényű gyermekek igényeihez.

A napirenden belül biztosítják a differenciált fejlesztést, sérülés-specifikus módszereket a sajátos nevelési igényű gyermek egyéni fejlődési sajátosságainak megfelelően.

Az óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, konduktorok és társszakmák szakemberei együttműködve, a szülők bevonásával határozzák meg a fejlesztés folyamatát.

Az óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, továbbképzéseken.

Az egyéni és csoportos foglalkozásokat a szakértői bizottságok javaslatait figyelembe véve, rugalmas szervezeti keretek között szervezik, a csoportos foglalkozásokon is biztosítva a differenciált fejlesztést, egyéni bánásmódot.

A gyermekek számára az eredményeiket értékelő, különbözőségüket elfogadó, fejlődésüket elősegítő környezet kialakítására, az eszközrendszer folyamatos bővítésére törekszenek. Alapvetően szükséges az érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.

Cél: Olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, akik az illetékes szakértői bizottság szakvéleménye és az óvodavezető döntése alapján a többi gyermekkel együtt nevelhetők.

A fejlesztés célja:

A hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása, vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

Feladatok:

- A napirend egészében a differenciált fejlesztés lehetőségének biztosítása.
- A gyermekek számára eredményeiket értékelő, különbözőségüket elfogadó, fejlődésüket elősegítő környezet kialakítása.
- A gyermekek gondozási igényének a nap folyamán csoportos vagy egyéni formában, sérülés specifikus módszerekkel, terápiákkal, esetleges segédeszközök alkalmazásával történő megvalósítása.
- A fejlesztés céljainak meghatározása, a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai- gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisaira, javaslataira építve történik
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésére.

- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítására való törekvés.
- Olyan speciális eszköztár biztosítása, mely a gyermekek fejlődését pozitív irányba segíti.
- A szükséges speciális (segéd) eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- A környezet pontos észlelésének és minél gazdagabb motoros megtapasztalásának lehetővé tétele.
- A gyermekek fejlettségének és életkorának megfelelő leghatékonyabb tevékenységek, tanulási formák megválasztása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyerekek támogatása, bevonása az óvodai tehetséggondozó programba.
- Az óvoda pedagógusai, nevelő munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása, a sajátos nevelési igényű gyermek befogadásával, elfogadásával, integrálásával kapcsolatosan.
- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermekek családjával.
- A sérülés-specifikus gyógypedagógus alkalmazásának biztosítása.

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs és rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában, a sérülésspecifikusság alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz. A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

- szükség esetén egyéni fejlesztési terveket készít
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokra épít, a gyermekek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén- az addig alkalmazott módszereit megváltoztatja,
- egy- egy nevelési helyzet megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő viselkedésekhez, képességekhez,

- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógusok iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermekek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermekek haladását,
- javaslatot tesz a gyógypedagógiai-specifikus módszerek alkalmazására
- segítséget nyújt a speciális (segéd) eszközök kiválasztásában,
- együtt működik az óvodapedagógussal, figyelembe veszi annak tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait
- segít a helyi feltételek és gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében

A rehabilitáció általános célja:

A sérülés területének megfelelő képesítésű utazó szakember segítségével

- a sérült funkciók fejlesztése;
- a sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése;
- amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, használatának tanítása;

A rehabilitáció területei:

- észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kieszteziás- fejlesztése;
- motoros készségek fejlesztése
- a beszéd- és nyelvi készség fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszközök használata;
- szociális készségek fejlesztése;
- kognitív készségek fejlesztése;
- az önellátás készségének fejlesztése;

Alapelvek:

Az alapdokumentumokban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak, feladatok a sajátos nevelési igényű gyermekekre nézve is érvényesek.

- Olyan elfogadó, empátikus eredményeket értékelő környezetet alakítunk ki, amely segíti a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését.
- A gyermekek fogyatékoságát, abból eredő sajátosságait figyelembe véve, törekszünk az optimális fejlődésük lehetőségeinek biztosítására.
- A fejlesztés folyamatát a kompetens pedagógusok, szakemberek, illetve szülők együttműködésével határozzuk meg.
- Az elvárásokat a gyermekek fejlődésének üteméhez igazítjuk.
- Fejlesztésüket, a számukra megfelelő területeken valósítjuk meg.
- Törekszünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.
- A fejlesztés szervezeti kereteit, a módszer – és eszközrendszert a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletekhez igazítjuk.
- A szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárásokat, fejlesztő, korrekciós, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását valósítjuk meg.

16.3.1. Fejlesztő program a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztéséhez (32/2012 (X.8.) EMMI rendelet 1.sz. melléklet

A fejlesztő tevékenység területei:

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret

(az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra.

Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérezékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás,

kézügyesség

fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése. Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról.

Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A látássérült gyermekek

A látássérült gyermekeknél kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret higiénia, különös tekintettel a szem és kéz tisztán tartására. Segíteni kell a gyermek részvételét a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodás kialakításában, a viselkedési formák megtanulásában és gyakorlásában, a közösség előtti szereplés vállalásában. A gyengén látó gyermek gondolkodás-és beszédfejlődését jelentően befolyásolja a látásos élmények hiánya, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése. Ennek területei: látásnevelés, nagymozgás fejlesztése, térbeli tájékozódás, finommozgás, látás-mozgáskoordináció fejlesztése.

- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szereshető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A hallássérült gyermekek

A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, a kommunikációs igény állandó erősítése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. A hallássérült gyermekeket minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda).

Beszéd fogyatékos gyermeknél a fejlesztés középpontjában az anyanyelvi nevelés áll, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben. Az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is. Az óvodai nevelés és fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuo-motoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés

zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrumzavar

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek nevelésében az óvoda elsődleges feladata a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia. A fejlesztés a természetes élethelyzetek felhasználásával, a szülőkkel együttműködve valósul meg.

Mindez szükség esetén kiegészül a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) **küzdő gyermek** óvodai nevelése és fejlesztése során kiemelt feladat a szakértői véleményben foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Fejlesztés általános elvei:

A fejlesztés során a sérülésspecifikumhoz igazodó terápiák helyes megválasztására kell törekedni. A sérülés típusától függően kell megvalósulnia a képességfejlesztésnek, amely a nagy- és finommozgást, észlelést, kognitív képességeket, beszédet,

szocializációt érinti elsősorban. A fogyatékoság típusától függően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A csoportban történő és egyéni fejlesztésnek összehangoltan kell történnie, a gyermek nevelésében és fejlesztésében résztvevő valamennyi felnőtt szoros együttműködésével. A foglalkozások anyagának a gyermek egyéni sajátosságaihoz, teherbírásához kell igazodnia. A foglalkozások felépítése során tekintettel kell lenni a komplexitásra, a képességfejlesztés mellett a gyermek személyiségfejlesztésére is. Nagyfokú empátiával kell megtalálni a gyermek hatékony motiválhatóságát, az eljárások, módszerek megválasztásában rugalmasnak, a gyermek egyéni szükségleteihez igazodónak kell lenni.

Az egyéni fejlesztési tervet belátható időintervallumra kell elkészíteni, az eredményeket értékelni, s a fejlesztés további tartalmának a megelőző időszak eredményeire, tapasztalataira épülni.

A fejlesztés eredményességének minősítése

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető. Az egyéni fejlesztési tervek időszakos értékelése, a gyermek nevelésében részt vevő pedagógusok között történő illetve a szülőkkel való rendszeres konzultáció a vizsgálatok, kontrollvizsgálatok eredményeinek összevetése viszonylag objektív képet ad a gyermek fejlődéséről, fejlesztésének sikerességéről.

Személyi feltételek

A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelését segítő szakemberek:

- óvodapedagógusok
- pedagógiai asszisztensek
- főállásban és megbízási szerződéssel alkalmazott gyógypedagógusok
- óvodapszichológus
- nevelőmunkát segítő alkalmazottak (pedagógiai asszisztensek, dajkák)

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő pedagógusok, nevelőmunkát segítő alkalmazottak, **szakemberek** az alábbi szociális képességekkel kell, hogy rendelkezzenek:

- elfogadás
- tolerancia,
- empátia,
- hitelesség

Az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező **óvodapedagógus**:

- a mindennapi nevelés során individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenykedtetés során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, szükség esetén eljárásait megváltoztatja, a szükségletekhez igazodó módszereit megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldására alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba.

Az együttnevelést segítő szakirányú végzettségű **gyógy pedagógus**:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz a gyógy pedagógiai specifikus módszerek alkalmazására, az egyéni szükségletekhez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a speciális eszközök kiválasztásában,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikeressége érdekében,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az óvodapszichológus:

- közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak az integráció megvalósításának folyamatában,
- kiemelten tehetséges SNI gyermek esetén, az óvodapedagógusokkal, gyógypedagógussal közösen, kidolgozza a tehetséggondozás kereteit,
- az elsődleges fogyatékosagra épülő pszichés tünetek, viselkedési, magatartási problémák, megelőzése, kezelése,
- szükség szerint, egyéni tanácsadás szervezése, az SNI gyermekek családjának

Nevelőmunkát segítő alkalmazottak:

- az óvodapedagógus útmutatásai alapján segíti az SNI gyermek integrált nevelésének megvalósítását, különös tekintettel a gondozási feladatok ellátásában.

Személyi feltételek biztosításának érdekében, az óvodavezető támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Tárgyi feltételek

Az egyéni és /vagy csoportos fejlesztések megvalósítására, az intézmény minden épületében fejlesztő szoba áll rendelkezésre, gazdagon felszerelt eszközkészlettel. A képességfejlesztés tárgyi eszközeinek bővítéséről az óvoda folyamatosan gondoskodik, az anyagi lehetőségek függvényében. A tárgyi feltételrendszer javításához pályázati és egyéb forrásokat is igénybe veszünk.

17. INTÉZÉMÉNYÜNK TERVEZÉSI RENDSZERE

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja

Központi szabályozó dokumentum, amely meghatározza az óvodákban folyó pedagógiai nevelőmunka irányelveit, az óvoda funkcióit, a nevelés célkitűzéseit, az óvodai tevékenységformákat, az óvodai élet megszervezésének elveit és a fejlődés jellemzőit óvodáskor végére.

A Tiszaújvárosi Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programja

Rendszerbe foglalja óvodánk nevelési, fejlesztési gyakorlatát, meghatározza céljainkat, feladatainkat, alapelveinket, koncepcionális elemeinket, melyek nyomon követhetőek, ellenőrizhetőek, értékelhetőek a megvalósítás folyamatában.

Az intézmény éves munkaterve

Meghatározza a nevelési év helyi rendjét, az intézmény nyitva tartási idejét, a nevelés nélküli munkanapok idejét, nyílt napok, szülői értekezletek, fogadó órák időpontját, az intézmény nyári nyitva-, zárva tartásának idejét, az adott nevelési év csoportbeosztásait, az alkalmazotti létszám összetételét, az adott nevelési év fejlesztési elképzeléseit, kiemelkedő feladatait (az előző nevelési év értékeléséből adódó feladatok, jogszabály által előírt feladatok, aktuális feladatok, az intézményi önértékelés keretében évente ismétlődő feladatok), tervezési feladatait, a mérés, értékelés rendszerét, a gyermek – és ifjúságvédelmi feladatokat, a tehetséggondozással kapcsolatos feladatokat, a belső ellenőrzés tervét, a kapcsolatok rendszerét, megbízatásokat, valamint az intézmény teljes nevelési évre szóló programtervét.

Az intézmény éves munkatervéhez kapcsolódóan készülnek el a munkaközösségek éves munkatervei, a tehetségműhelyek munkatervei, valamint a gyermek – és ifjúságvédelmi munkaterv is.

Az intézményi éves munkaterv elkészítésének határideje: megelőző nevelési év júniusának közepe

Felelőse: óvodavezető

Egyéb munkatervek: megelőző nevelési év augusztus 15.

Felelős: munkaközösség-vezetők, tehetségműhely – vezetők,

Csoportok éves ütemtervei

A gyermekcsoportok éves tevékenységi programja.

Kidolgozása történhet témakörös feldolgozásban, projekt tervekben, ill. ünnepköri feldolgozásban is.

Elkészítésének elvei:

- legyen tervszerű, tudatos, átgondolt,
- igazodjék a gyermekcsoport aktuális fejlettségi szintjéhez,
- jelenjen meg benne a differenciálás lehetősége (különböző fejlesztési szintek, ismeret átadási tartalmak, módszerek, eszközök, hely, idő megjelölésével), így biztosítva az egyéni képességekhez fejlesztési lehetőségeket,
- az egyes tevékenységi tartalmak között jelenjen meg a komplexitás, amely segít megőrizni a gyermekek egységes világlátását,
- a fejlesztési szintek és tartalmak épüljenek egymásra, legyenek konkrétak, tükrözzék a csoport fejlettségi szintjét, kerüljük az általános megfogalmazásokat,
- legyen nyomon követhető a lineárisan és koncentrikusan bővülő ismeretnyújtás és fejlesztés folyamata.

Elkészítésének határideje:

- első éves kiscsoportok esetében okt. 01.
- a többi csoport esetében szept. 15.

Az éves tanulási folyamat tervezésének a lebontása a csoportnaplókban

- kiscsoport esetén október 01 - június 15-ig
- egyéb csoportok esetén szeptember 15 - június 15-ig tart.

Felelős: óvodapedagógusok

A csoportok nevelési tervei

Elkészítésének elvei:

- A nevelési tervek három időszakra bomlanak:
  - ✓ szeptember 01 – január 31-ig
  - ✓ február 01 – június 15-ig
  - ✓ június 16 – augusztus 31-ig.

Az óvodában a három évet betöltött gyermekek befogadása, beszoktatása folyamatos. Ezért a kiscsoportosok esetében, a szeptember 01 – január 31-ig tartó nevelési időszakban kell megtervezni az ide vonatkozó nevelési, fejlesztési feladatokat.

- A nevelési terv legyen tudatos, átgondolt és tervszerű.
- Jelenjenek benne a nevelés alapvető keretei és a gyermeki tevékenység alapvető formái.
- Tükröződjék benne az adott nevelési évre meghatározott és az éves munkatervben rögzített feladatok hangsúlyossága.
- Igazodjék a csoport fejlettségi szintjéhez, emellett adjon lehetőséget az egyéni bánásmód érvényesülésére, a differenciálásra.
- Amennyiben a csoportban két korosztályt nevelnek, a tervezésnek is kétszintűnek kell lennie.
- Amennyiben a csoportban különleges bánásmódot igénylő gyermeket nevelnek (HH, HHH, SNI, BTMN, tehetség jegyeket mutató) az ő nevelésüknek a „különlegességét” tükrözze a terv.
- Az egyes nevelési időszakokra bontott tervek között jelenjen meg a folyamatosság és a fokozatosság elve.

A gyermekek egyéni fejlődési naplója

A gyermekek egyéni fejlettségét feltáró és fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum. Kiterjed a gyermek testi, lelki és mentális fejlettségének mutatóira, erősségeinek és gyengeségeinek meghatározására.

Az adatok rögzítésére félévente, illetve szükség esetén kerül sor. A rögzítés alapjául elsősorban az óvodapedagógusok, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok megfigyelései, valamint a pedagógiai szakszolgálat mérési eredményei szolgálnak.

A fejlődési napló tartalmát legalább félévente ismertetni kell a szülővel, melyet ők aláírásukkal igazolnak.

Egyéni fejlesztési tervek

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek részére (BTMN, SNI) egyéni fejlesztési tervek készülnek attól az időponttól, amelytől az ő jogosultságát erre vonatkozólag megállapították.

Az egyéni fejlesztési tervek, a szakértői bizottságok szakvéleményeiben megfogalmazott fejlesztési területekre határoznak meg fejlesztéseket, olyan óraszámokban, amelyet a szakvélemény meghatároz.

A BTMN-es gyermekek számára a fejlesztőpedagógusok, az SNI gyermekek számára a gyógypedagógusok állítják össze az egyéni fejlesztési terveket és vezetik az Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs egyéni fejlődési lapot.

Határidő: a gyermek fejlesztő – és gyógypedagógiai fejlesztésben való részvételének jogosultságát megállapító időponttól.

Felelősök: fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok

18. AZ INTÉZMÉNY KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet alatt és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

CSALÁD

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvoda mindebben kiegészítő, ha szükséges hátránykompenzáló szerepet játszik.

A gyermekek fejlődésének alapvető feltétele az érzelmi biztonság megteremtése, melyet mind a családnak, mind az óvodának biztosítania kell.

A családi és az óvodai nevelés összhangjának megteremtése a továbbiakban is kiemelt feladatunk. Ennek érdekében alapvető célunk, a kölcsönös tiszteleten alapuló, korrekt együttműködés kialakítása és megőrzése, szem előtt tartva a gyermekek mindenek felett álló érdekeit.

Intézményi szinten mindent megteszünk annak érdekében, hogy erősítsük, mélyítsük a szülőkkel a kapcsolatainkat.

Nyitottak, kezdeményezők vagyunk, lehetőségünkhöz mértén mindenben partnerként segítünk, törekszünk az őszinte, egymást tiszteletben tartó, segítőkész együttműködésre.

A szülők képviselőik útján közvetetten gyakorolják mindazokat a jogokat (döntési, egyetértési, véleményezési, javaslattevési), melyeket a jogszabályok biztosítanak számukra.

A hatékony személyiségfejlesztés a pedagógus, a szülő és indokolt esetben speciális szakember őszinte, korrekt együttműködésével valósulhat meg.

Kapcsolattartásunk formái:

Szülői szervezet

A szülők képviselőit az intézményben a Szülői szervezet látja el, amelynek tagjait az épületek szülői közösségei választják, delegálják.

A Szülői szervezet éves munkaterv alapján dolgozik.

Figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét.

Minden olyan esetben gyakorolja véleményezési, javaslattevési, döntési és egyetértési jogát, melyet számára jogszabály biztosít.

A szülői szervezet számára az óvodavezető félévente tájékoztatást ad a nevelőmunka eredményességéről.

Előadások, rendezvények:

- A gyermeknevelés problémáival foglalkozó (egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai) előadások, ankétok szervezése, meghívott szakemberek közreműködésével.
- A sport, a mozgás, az egészséges életmód megszerettetését célzó családi rendezvények szervezése.
- A néphagyományőrzés, a népi kultúra értékeit őrző és átadó ünnepek, rendezvények szervezése.
- Környezetünk ápolását, védelmét, közvetlen megismerését célzó közös programok szervezése.

Fogadóóra

Havonta egyszer fogadóórán biztosítjuk – intézményi szinten és épületenként is – a gyermekek fejlődésével, fejlesztésével kapcsolatos tapasztalatok egyéni megbeszélését.

Egyéb kapcsolattartási formák:

- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- alkalmoszerű beszélgetések,
- nyílt napok szervezése,
- játék és munkadélutánok,
- ünnepek,
- kirándulások, túrák,
- faliújság, hirdetőtáblák,
- óvodai honlap.

FENNTARTÓ

Intézményünk fenntartója Tiszaújváros Város Önkormányzata.

Együttműködésünk formáinak egy részét jogszabályi előírások szabályozzák (fenntartói irányítás, ellenőrzés, értékelés), másrészt közösen kialakított, hagyományokra épülő kapcsolattartás jellemző (részvétel az óvoda különbözőszakmai – és szabadidős rendezvényein).

Mindkét formában alapértékként fogalmazódik meg a kölcsönös tisztelet, a segítőkészség, és a korrektség.

Köznevelési intézmény lévén a legszorosabb a kapcsolatunk:

- Intézményfelügyeleti, Szociális és Sport osztállyal
- Pénzügyi, Fejlesztési és Városüzemeltetési Osztállyal

TISZAÚJVÁROSI INTÉZMÉNYMŰKÖDTETŐ KÖZPONT

Az intézmény pénzügyi – és készlet gazdálkodásával, felújításával, valamint az étkeztetéssel összefüggő feladatokat a Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központ végzi.

Kapcsolatunk jellegéből adódóan hivatalos, rendszeres, másrészt pedig támogató és segítő jellegű.

TISZAÚJVÁROSI REFORMÁTUS ÓVODA

Kapcsolattartásunk legfontosabb célja, egymás szakmai munkájának megismerése, segítése, szakmai tapasztalatcserék megvalósítása.

A kapcsolattartás alapelvei:

- kölcsönös nyitottság, bizalom,
- egymás munkájának megismerése, megbecsülése.

A kapcsolattartás formái, tartalma:

- Kölcsönös látogatások, hospitálások, tapasztalatgyűjtés.
- Szakmai megbeszélések.
- Közös rendezvények, továbbképzések szervezése.
- Közös munkaközösség működtetése.

ÁLTALÁNOS ISKOLÁK

- Tiszaújvárosi Hunyadi Mátyás Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola
- Tiszaújvárosi Széchenyi István Általános Iskola
- Tiszaújvárosi Kazinczy Ferenc Református Általános Iskola
- Tiszaújvárosi Szent István Katolikus Általános Iskola

Kapcsolattartásunk legfontosabb célja annak biztosítása, hogy óvodás gyermekeink a lehető legjobban felkészülve váljanak alkalmassá az iskolai élet zökkenőmentes megkezdésére. Ennek érdekében hagyományteremtő és rendszeres kapcsolatot ápolunk.

A kapcsolattartás alapelvei:

Tartalmi együttműködésünkben alapelv a kölcsönös nyitottság, bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése, amely biztosítja az átmenet folyamatosságát és zökkenőmentességét a gyermekek számára.

A kapcsolattartás formái, tartalma:

- Kölcsönös látogatások, hospitálások, tapasztalatgyűjtés az óvodában és az iskolában.
- Szakmai megbeszélések az alsó tagozatos tanítókkal, olyan pedagógiai, pszichológiai, módszertani témákban, amelyek segíthetik az óvoda-iskola átmenet, zökkenő mentesebb megvalósítását.
- Szülői értekezleteken való részvétel: az iskola képviselői tájékoztatják az iskolába készülő gyermekek szüleit az iskola pedagógiai programjáról, sajátosságairól az iskolába lépés teendőiről.
- Óvónők és gyermekek látogatása az iskolában.
- A gyermekek ismerkednek az iskolai élettel, tanító nénivel, színes, vonzó tapasztalatok útján betekintenek az iskolai élet mozzanataiba, belő világába.
- Közös rendezvények, ünnepek szervezése: Télapó, Karácsony, Március 15-i ünnep, „Zöld szív” napja, Gergely-járás, stb.

- Alkalmanként az alsó tagozatos tanítók meghívása szakmai értekezleteinkre, továbbképzésekre, rendezvényekre, szakmai napokra és viszont.
- Család-iskola kapcsolatfelvételének segítése, a szülők figyelmének felhívása az iskolai nyíltnapokra, különböző rendezvényekre. Iskolai tájékoztatók közzététele a szülők számára.
- Kapcsolatot ápolunk a Vándor Sándor Zeneiskolával is, melynek során egy-egy ünnepi vagy egyéb eseményhez kapcsolódóan bemutatót tartanak, hangversenyt adnak óvodásaink számára.

B.-A.-Z. MEGYEI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT TISZAÚJVÁROSI TAGINTÉZMÉNYE

Együttműködésünk szakmai alapokon nyugvó, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó, kölcsönös nyitottságon és tiszteleten alapuló együttműködés.

Legjellemzőbb formái:

- beszédhiba-szűrés, minden 3. és 5. életévét betöltött gyermek esetén,
- prevenciós szűrések,
- fejlesztőpedagógiai fejlesztések,
- a szakvizsgálatra küldött gyermekek speciális szűrése, megfigyelése,
- logopédiai fejlesztések,
- pszichoterápia,
- kölcsönös konzultációk, szakmai megbeszélések.

TISZAÚJVÁROSI HUMÁNSZOLGÁLTATÓ KÖZPONT

„Napsugár” Bölcsőde

Az óvoda-bölcsőde kapcsolatában arra törekszünk, hogy az óvoda és a bölcsőde gyermekközpontú szemléleten alapuló nevelési gyakorlatának összehangolásával, a folyamatos együttműködéssel, minél zökkenő mentesebbé tegyük a gyermekek számára az átmenetet, a bölcsődéből az óvodába.

A kapcsolattartás alapelvei:

- A kölcsönös nyitottság és a folyamatosság érvényesítése.

- A zökkenőmentes átmenet biztosítás érdekében, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó korrekt együttműködés.

A kapcsolattartás formái, tartalma:

- Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: az óvónők látogatása a bölcsődében, a bölcsőde gondozó-nevelő munkájának megismerése, ismerkedés a leendő óvodás gyermekekkel.
- Gondozónők, bölcsődés gyermekek látogatása az óvodában, ismerkedés az óvodai környezettel, a helyi pedagógiai program kicsikre vonatkozó feladataival, a fejlődés jellemzőivel.

Család – és Gyermekjóléti Központ

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A kapcsolattartás alapelvei:

- Kapcsolattartásunk során törekszünk az őszinte és nyitott együttműködésre, valamint az információk bizalmas kezelésére.
- Együttműködésünk során fontosnak tartjuk az aktív, segítőt, ha kell beavatkozó gyermekvédelem megvalósítását.

A kapcsolattartás formái, tartalma:

- Intézményünk vezetője a gyermekek óvása, védelme érdekében, minden olyan veszélyeztető tényező megjelenése esetén, amely pedagógiai eszközökkel nem megoldható, értesíti a Család – és Gyermekjóléti Szolgálatot, valamint jelzéssel él az óvodai szociális segítő felé.
- Az óvodapedagógusok felkérésre részt vesznek a Család – és Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett esetmegbeszéléseken.
- Amennyiben szükséges konzultációt, megbeszéléseket folytatnak a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében tett lépésekről, intézkedésekről.

Idősek Gondozóházai, Klubok

Az együttműködés kiterjed:

- vezetőkre,
- helyettesekre,
- klub vezetőkre.

Az együttműködés formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, tájékozódás.
- Egymás tevékenységének segítése, támogatása, konzultációk, tapasztalatcsere.
- A nevelés folyamatában az együttműködés koordinálása, különböző ünnepek és rendezvények látogatására és segítésére /Mikulás, karácsony, anyák napja, idősek ellátásának napja, idősek hónapja, egyebek /.

EGÉSZSÉGÜGYI SZERVEK

Az egészségügyi szervekkel való kapcsolatunk alapvető célja, az egészséges életmód, az egészségmegőrzés a gyermekek testi, lelki, mentális fejlődésében mutatkozó eltérések minél korábbi felismerése, korrekciója, a prevenciós munka hatékonyabbá tétele.

Intézményünk kölcsönös jó kapcsolat kialakítására törekszik:

- a gyermekorvosokkal,
- fogorvosokkal,
- védőnőkkel,

A kapcsolattartás formái:

- Alkalmanként eseti megbeszélések, konzultációk.
- Szülők számára szervezett egészségügyi témájú előadások.
- Fogászati szűrővizsgálat évente.
- Hallás, látás és általános egészségügyi szűrővizsgálat koordinálása.
- Tisztasági szűrővizsgálatok negyedévente.

KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtárral való kapcsolatunk folyamatos, hagyományokon nyugvó egymás értékeit kölcsönösen tiszteletben tartó együttműködés. Célja, a gyermekek nevelésének, fejlesztésének megtámogatása, segítése a művelődési központ nyújtotta lehetőségek kiaknázásával.

A kapcsolattartás formái:

- gyermekműsorok (báb-, zenés-, prózai előadások) látogatása,
- könyvtárlátogatások,
- kiállítások látogatása,
- óvodai programok, rendezvények szervezése a Derkovits Kulturális Központban.

TISZAÚJVÁROSI SPORTPARK NONPROFIT KFT.

A vízhez szoktató program keretén belül, a gyermekek testi fejlődésének, egészségük megőrzésének érdekében folyamatos a kapcsolattartásunk.

A kapcsolattartás formái, tartalma:

- A szülők tájékoztatása a vízhez szoktató program előnyeiről, a gyermekek fejlődésére gyakorolt pozitív hatásairól.
- A nagycsoportos gyermekek részvételének biztosítása a vízhez szoktató programban.
- Tornaterem bérlése a tizzaszederkényi városrészben a Szederinda óvoda számára.

EGYHÁZAK

Intézményünk – épületenként, a szülői igényeket figyelembe véve – helyet, időt és eszközöket biztosít az egyházak számára, a **hit- és erkölcsstan oktatás** megvalósítására.

KÜLHONI MAGYAR ÓVODÁK

Elsősorban a városunkkal testvérvárosi kapcsolatban álló határon túli magyar települések óvodáival.

A kapcsolattartás formái:

- szakmai anyagok cseréje (könyvek, kiadványok),
- kölcsönös látogatások, hospitálások,
- szakmai tapasztalatcserék,
- szakmai konzultációk.

19. BEFEJEZÉS

2000. július 01-jén jogutódlással öt, addig külön álló óvoda integrálásával létrejött intézményünk helyi nevelési programját igyekezett olyan szerkesztésben és tartalommal megalkotni, hogy az egyes óvodai épületek továbbra is megtarthatták egyéni arculatukat, sokszínűségüket. Az alternatív pedagógiai törekvések (Waldorf, Freinet) épp úgy helyet kaptak benne, mint a hazai óvodapedagógia kidolgozott programjai (Tevékenységek központú óvodai nevelési program, Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Néphagyományőrző óvodai nevelési program, stb.). ugyanakkor megtartotta azokat a pedagógiai értékeket is, amelyeket a jogelőd nevelőtestületek létrehoztak, megalkottak.

Az így elfogadott Helyi Nevelési Program alapján 2000. szeptember 01-jétől, 2004. augusztus 31-ig dolgoztunk.

Az 1993. évi LXXIX. többszörösen módosított **Közoktatási törvény**, előírta a Helyi **Nevelési Programok felülvizsgálatát**. A felülvizsgálat során a nevelőtestület úgy döntött, hogy az öt épületben érvényben lévő programból, egy Helyi Nevelési Programot készít. Ez **2004. szeptember 01-től lépett hatályba 2009. augusztus 31-ig ez alapján dolgoztunk.**

Ezen időszak alatt a Helyi Nevelési Program további módosítását indokolta, a Tiszaszederkény városrészben található Vásárhelyi Pál Óvoda, Napközi Otthonos Óvodához történő integrációja, és a Városi Intézményellátó Szervezet létrehozása 2008. július 01-től.

Programunk újabb felülvizsgálatára, a 255/2009 (XI.20.) számú Kormányrendelet alapján került sor **2010 júniusában.**

A 2011-ben megjelenő **CXC tv. a nemzeti köznevelésről**, ill. az ehhez szorosan kapcsolódó **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** valamint, az **Óvodai nevelés országos alapprogramjának** 2012 évi decemberi módosítása újabb átdolgozást, felülvizsgálatot tett szükségessé.

Az így módosított helyi Pedagógiai Programunk **2013. szeptember 01-jétől lépett életbe.**

Pedagógiai Programunk, **2015. február 06-án** elfogásra kerülő módosítását, az **Alapító Okiratunk módosítása**, valamint az azóta bekövetkezett jogszabályváltozások indokolták.

Programunk **2016. 08. 29-én** szintén módosításra került, melyet az intézményi belső elvárás rendszerben (pedagógusok, intézményvezető, intézmény) megfogalmazott új elvárások beépítése indokolt.

2017. szeptember 01-jétől intézményünk újabb átszervezésen esik át. A Katica Óvodának a Tiszaújvárosi Református Egyházközség fenntartásába történő átadása indokolja a Pedagógiai Program átdolgozását. Továbbá az, az intézmény részéről érkező kezdeményezés, amely javasolja a Start csoportnak a 2017. 09. 01-jétől történő megszüntetését.

A Kormány 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete módosítja az Óvodai nevelés országos alapprogramját, mely **2018. 09. 01-jétől** válik hatályossá, így a módosítások átvezetése, ismét indokoltá teszi a Pedagógiai Program módosítását.

A Pedagógiai program következő módosítása a fenntartó törvényességi ellenőrzése keretében, 2019-ben végzett megállapításai, javaslatai, valamint jogszabályváltozások miatt vált szükségessé.

A Pedagógiai program további módosítása a fenntartói törvényességi ellenőrzés, az intézmény kétévenkénti beszámolójához kötődően, 2021-ben végzett megállapításai, javaslatai miatt vált szükségessé.

Célunk és reményünk, hogy Pedagógiai Programunk olyan tartalmas, igényes nevelőmunka megvalósítását teszi lehetővé, mely elősegíti az intézménybe járó gyermekek optimális fejlődését, életük színesebbé, gazdagabbá tételét, miközben biztosítja pedagógusaink számára a pedagógiai szabadság megvalósulását, pedagógiai elképzelésük kiteljesedését.

Időbeni hatálya:

Módosított Pedagógiai programunk. **2022.09.01- jétől lép hatályba.**

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- szerkezeti átalakulásból adódó változások,
- törvényi változások,
- az Alapító Okirat módosításából adódó változások.

A Tiszaújvárosi Napközi Otthonos Óvoda módosított **Pedagógiai Programját**, a **nevelőtestület 2022. 01. 13 - ai** nevelőtestületi értekezletén 100% igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül **elfogadta**.

a nevelőtestület nevében

Az óvodavezető 2022. 01. 14 -én jóváhagyta.

Kalmár Zsoltné
óvodavezető

1.sz függelék

ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERÁBRÁJA

